CATALUNYA

REVISTA SETMANAL

Muntaner, núm. 22. ◆ Número solt, 25 cts; - l' any 10 ptes.; trim. 3 ptes. - Estranger, 15 ptes. l' any.

Any VII — Barcelona 22 Novembre de 1913 — Núm. 316

PERTENECE A LA BIBLIOTECA DEL MUSEO BARCELONA

SUMARI

Senador per la «Universidad».

Diàleg musical, per JOSEP LLEONART.

L'arrivada del Sr. Rector, per BONAVENTURA SABATER.

Fe de muntanya, per GUERAU DE LIOST.

Pascal i el temps present, per EMILE BOUTROUX. (*Acabarà*).

Primer Congrés d'Art Cristià a Catalunya. - Ofici espiritual de l'Art. (*Acabament*).

D'Art. - Darius de Regoyos, per MARTÍ CASANOVAS.

De moralitat estètica, per MANUEL BRUNET.

Música.

El Revisor. - *Comedia en cinc actes de Nicolai V. Gogol.* (Trad. C. R. B.)

La setmana

«Auditorium».

De la premsa

Al margen de un discurso, por MARTÍN B. BERRUETA.

Maura, por EMILIO JUNOY.

Acaba de sortir

DRET CATALA

Obra nova

Qüestions Civils, estudiades segons nostre Dret per Lluís de Peguera, extractades per Francesc Maspons i Anglasell.

Extracte de la doctrina civil de Peguera anotat amb la Jurisprudencia catalana.

Senador per la "Universidad"

Es una cuina graciosa la de una elecció senatorial universitaria: en aquest temps que les virtuts es perden, encara conserva la dita el·laboració tanta sabor casolana, que constitueix un oasi dintre el món modern.

S'ha de confessar que els catedràtics espanyols—amb qualques honroses excepcions—quan queden millor de tota la llur vida és quan elegeixen senador. Ells poden semblar durant tot el curs antiquats, ininteressants, egoístes, sense el menor zel pels deixebles, sense la més petita idealitat científica, simples burots del dia d'exàmen; però si tot l'any es manifesten d'aquesta pobre guisa, quan vé el moment d'una elecció senatorial es transfiguren, esdevenen homes exemplars, ètics insignes. Els fils que'ls mouen aleshores en llurs moviments estereotipats, no són ja la rutina, la són, el fetitxisme de l'escalafó, sinó els més nobles sentiments humans: la gratitut personal, el desig de la prosperitat personal, el desig de la cordialitat amb qui mana. Són dolços, sotmesos, ràpids, unànims. No són verbalitats sonores ço que'ls governa; no són desvaris de somniadors ço que'ls decideix. Necessiten l'encarnació del ideal, l'ideal ben plàstic i que es faci entendre amb senyals ben clares; la promesa d'un terroç de sucre o l'amenaça en castellà.

Aquests homes oficialment savis i complexes, són d'una simplicitat encisadora en tant que ninots electorals. Un cert ex-senador universitari que tots coneguérem, metge, es guanyava l'acta assistint com facultatiu a tots els aments familiars de cada llar de catedràtic. En aquestes darreres eleccions de l'Universitat de Barcelona, el senador triomfant, qui sab si haurà promès nodrir durant la quaresma tota la prestatgería dels savis de l'Estat. En aital cas es compren que, amb els ulls espurnejants d'emoció, els catedràtics hagin depositat a l'urna la seva papereta del bacallaner, la qual es convertía per ells en una mena de «bono» parroquial.

El Doctor Fargas, un dels més alts prestigis catalans, era el candidat autonomista: ell podía creure's que l'ésser una gloria de la ciencia mundial servía per arribar a senador universitari. Quina ignoscencia! A l'Universitat, afortunadament, els valors morals predominen sobre els intel·lectuals. Un savi és un home perillós. Es capaç d'ésser obert i independent. Pot tenir una idealitat comprometedora. Val molt més un home del Comitè de Defensa Social com el senyor Daurella; que a un home del Comitè, altres marfugues podràn passar-li, però un no ha d'estar mai de la vida amb un ai, per si es trenca el cap amb alguna cosa.

Aquesta solidesa administrativa i oficial és la primera condició que cal exigir en un senador per la Universitat, més ben dit, per la «Universidad.» Es dubtós que'l senyor Fargas arribi mai a tenirla. Per ésser així, no hi hà més remei, s'hi ha de néixer. I el senyor Fargas per un voler de les estrelles, és home d'Universitat i no de «Universidad» i té molta més tirada a home eminent que a postulador de vots i agent de ganguetes personals.

Diàleg musical

Avui, tancant els ulls, he convocat adins meu tres persones d'un diàleg imaginari. Convé dir que no ho ha fet tot la meva imaginació: era una tarde de diumenge, que l'aire és quiet, i no més venía d'una finestra oberta una musica de piano en una peça de Mozart. I en aquella quietut amb ànima de musica he imaginat que la una persona deia: «Sentiu?... al meu concepte aquest Mozart és una representació perfecta de lo clàssic: tant ben comptat, tant ben cenyit, amb l'accent musical, diguemne, recaient tant al seu Ilòc. De quin músic modern podríem dir que'ns dóna una idea de lo clàssic com ell? Folgat sempre, mes també dòcil. Un s'hi delita, i si diu: — veiam, vull saber de què 'm vé el delitós descans que trobo en aquesta musica, — descobreix qu'és el plaer de l'accent just, de les bones proporcions: cada nota al seu lloc, cada porció dins del quadrat que la cenyeix sense que's vegin les juntures, sinó volent fixar-s'hi.»

I el segón responía:

«*Clàssic*, aviat és dit; però, si prenem la denominació més aviat que en sentit històric en sentit filosòfic, veurem que clacissisme, tal com ara ho defineix i estima un nostre conciutadà, no vol dir solsament mida en els motllos on cau lo que's crea, sinó mida també en el mateix impuls creador, perquè, si aquest és desordenat, de què servirà una mida material? I aixís l'ideal clàssic demana la lluita de lo raonable contra la natura, la tallada de la frondositat de les inspiracions, i com un dels dons més forts del que crea, el saber excloure. I Mozart és tot correntía... Què sabem si aquell plaer de la bona mida, vé, més que del motllo, de la naturalitat de la inspiració? Si d'ella en vols dir clacissisme, allavores... Jo més aviat estic amb el que definí el personatge de *Don Joan* de Mozart dient que era una criatura, i crec que podía haver-se estès dient que el mateix Mozart té la ingenua novellesa i absença de passions consumidores d'una criatura, i què aqueixa és la excel·lencia de la seva musica».

Però el primer tornava:

«Doncs jo crec que també fou clàssic a la manera exposada pel nostre conciutadà. Perquè el seu sentiment, per espontani que siga, que això no l'hi condemnareu pas, no traspassa la discreció; la seva alegría no arriba mai a la disbauixa, ni la seva melangía al deliqui plorós, com en Chopin. I en això tu convens amb mí. Però trobaràs més, si t'hi pares, que el que dóna la calitat discreta a les seves frases musicals és la bona mida dels motllos, l'art, en fí».

I l'altre replicava:

«O una gracia del temperament, cultivat en una època, més ben dit en una classe, que no s'apassionava gaire ni en el que estimava més, que de tot en feia un joc. Naturalment que aqueixa musica no viu de la sola intuició, sinó de la tècnica musical, que això en més o en menys ho té el clàssic i el que no ho és. Però jo t'asseguro que d'altres, mellor sabedors dels motllos y les seves secretes mides, no donaràn la sensació platxeriosa de oportunitat que'ns dóna Mozart, perquè lo que vessaràn adins de les mides sortirà d'un temperament menys agraciat dins de la seva espontaneitat».

Mes, un tercer (aquell d'un ideal diàlec, on sembla obligat haver-hi un gran enraonador, un que faci la contra i un que totjust gosi enraonar) aquest tercer extralimitant-se intervenía:

«Tot discutint el nom de la flor passarà una noia bonica i us la arrencarà, enduent-se'n el goig veritable. Em sembla tant atrevit entre nosaltres voler-nos esplicar el plaer sentit dient que ens vé de les mides i porcions, com afirmar que la musica de Mozart es tipo del temperament d'una societat dins d'una època. Què discutim? Es ben cert que cada ú porta adins el verí o la salut per tot el que li vé de fòra! Ens alcem d'un convit i les viandes que en els uns hauràn encès la carn, en els altres l'esperit raonador. Però encara en cada un l'esperit farà una flama diferenta. Ara ens ho comprova la musica que hem sentit. Tu t'hi vols afigurar uns amors de gent ben vestida, un secret de la elegancia, el temperament d'una època fet musica. I tu una altra cosa. Què sé jo? A mi aquest Mozart se m'endú, aon? a una època o bé al peu de la font, per sobre el cel d'un argent blaviç que reposa sobre el tapiç onejant de les copes del bosc? o més amunt, allí on l'esperit que ha viscut de sensacions hagudes en les formes, n'oblida ja lo concret, sense oblidar-ne el plaer? Jo crec que ès en aquest món que viu la musica de Mozart i s'ens hi endú. Si això, plaentíssim, es clàssic o no?... Suposant que, siga com siga, volguessiu que'm pronunciés, diría que sent *clàssic* Mozart seguía la corrent del seu propi esperit. La forma *clàssica* li era natural, i en aquest ser-li natural està la gracia de la obra. Però, escolteu;... encara vé d'aquella sala la musica i ja fa estona que nosaltres estem discutint. I tot discutint el nom de la flor, passarà una noia bonica i ens la arrencarà, emportant-se'n el goig veritable».

I aquí va tenir fí la meva evocació.

JOSEP LLEONART

L'arribada del Sr. Rector

Un B. L. M. coquet, escrit a màquina, redactat amb soltura com tot el que ix de la casa comunal de la vila de Bagur, va congregar el divendres dia 16 del corrent a la plaça, enfront de la municipalitat, a representacions de tot el poble.

L'Ajuntament, el Jutjat, amb agutzil i sereno, hi eren en massa; la Cooperativa, els cassinos i la germandat hi tenient brillant representació; els estudis de nois i noies, arrenglerats amb els il·lustrats professors, professores i religioses, també hi eren.

A les tres de la tarda la comitiva oficial engrossada per una gentada inmensa, feu cap a la carretera per on devía venir el senyor Rector. A la testera hi anaven l'arcalde accidental, el simpàtic Francesc Roger, mudat nou de trinca, ben rapat, afeitadet, elegant, amb aquella elegancia nadiua dels que ho són sense presumció; la vara a la mà dreta, massa alta per la seva estatura, semblava un bàcul. L'hi feien costat els senyors Jutje i Fiscal, en Paquito Pi i en Xico Mató, de cares tendres de joves de bones costums, que no han trobat l'hora d'èmmaridar-se, sense pensar que per ells també han corregut els anys. Havíen anat al fons de la calaixera i, com l'arcalde, lluïen vara, que la del Jutge venía curta, perque en Paquito Pi es un bon moço i les insignies no creixen ni s'escursen a mida de qui les porta. Perquè no se'n inventaràn d'una mena que s'estirin i s'arronsin com tantes altres coses relacionades amb la mateixa vara?

En plena carretera, passat el cementiri, férem parada, perque allà baix, al cim de la costa de Regencós, ja vegerem la pols dels carruatges que pòstaven la gent que esperàvem. La tarda tenía l'esplèndida serenor de un bell pressagi.

Al parar el cotxe se sentí un picament de mans. En baixaren el Doctor Oms, canonge de la Catedral de Girona, un

venerable vellet, simpàtic, intel·ligent, atraient, com si portés la gracia beatífica dels escullits, i darrera d'ell el senyor Rector, àgil, jove, pulcre, elegant com un cardenal del Vaticà, i somrient com un guerrer que posa la planta en lloc conquistat.

La primera impressió és bona, més que bona, superior, i té molt de guanyat qui fà bona entrada. Els jugadors de tresillo diríen que entrava amb *estuche* En veritat, el nostre Sr. Rector té cara à posat dc conquistar-se simpatíes, i, sobre tot, s'admira en ell tal correcció, i tal finura, i una pulcritut en el vestir que deuría ésser imitada per tots els clergues, que bé se pot anar nèt de sotana i aduc de conciencia.

A l'arribar a l'Esglesia, la porta se troba barrada. Un vicari jove, morenet i aixerit, llegeix les lletres del Iltre. Vicar, General. Les campanes repiquen i no se sent al llegidor. Per fi para el remoreigi i entenem que són les tals lletres un ritual per a donar possessió de l'Esglesia al senyor Rector.

El vicari ha llegit molt bé, amb l'entonació de convençut. I que n'ès de simpàtic el jove Vicari! Déu no'l va pas fer un Narcís, però en canvi és tota una bellesa espiritual. Si la bondat fós de sucre, el Vicari sería un bolado... quan no canta.

La porta s'esbatanà i entràrem tots dins l'Esglesia que s'ompla de gent. Una ceremonia i una plàtica sentida, plena d'emoció, en la qual el nou Rector s'ofereix al feligressos. A la Rectoría, un esplèndit lunch i un brindis de salutació i de recíprocs oferiments.

Nosaltres volem també saludar-lo a Mossen Jaume Arcelos, i sabent que ha deixat a Blanes, on passà bona part de la seva jovenesa, excel·lents recorts, bons amics i un planter de bones obres, esperem que a Bagur hi farà el mateix conreu per a recullir els mateixos fruits de simpatía i agraiment de tot el poble.

BONAVENTURA SABATER

Obres de Josep Carner

Llibre dels Poetes	3 pessetes
Primer llibre de sonets	5 »
Segón llibre de sonets	4 »
Els Fruits Saborosos	1 »
La Malvestat d'Oriana	2 »
Les Monjoies	5 »
L'Idili dels Nyanyos	0'75 cts

Se troben de venda a la Casa Lluis Gili, Editor i llibrer, Claris, 82, i a nostra Administració.

Fe de muntanya

Plau-me el pacífic estatge de casa.
Signa el portal amb una «Ave María».
Tasques i vagues hi són establertes
amb provident i discreta mesura.
Les teves mans diligentes, oh Dòna,
el parament, a l'atzar, ressegueixen,
que amb la vesllum casulana s'irisa
com una flor sota l'aigua que passa.

Amb el trepig, la vaixella t'exulta
com un dringar de campanes petites.
Sales, eixides i cambres i golfes
són aturades a punt de besar-te.
L'aigua desada a la bauma dels cantis
es saborosa d'argila i de menta.
De les finestres en pengen garlandes;
les orenetes novelles s'hi gronxen.

Amb castedat les arcoves acullen.
La capçalera del llit cobricel-la
pomposament successius parteratges.
Crema la llar. I les flames s'enfilen
com un roser de tot l'any i cenyeixen
mòdics tupins i calderes ventrudes.
D'aquella amor les viandes es couen
gairebé soles i els àngels hi canten.

Ara que'l jorn és magnífic i dura
i són les hores del vespre benignes,
sota la parra treiem la capella
plena de roses i mates d'aufàbrega.
Mena el Rosari la noia fadrina:
esquena avall se li nuen les trenes
com uns rosaris, i dintre sa falda
roden medalles i denes de fusta.

Darrera seu, els petits s'agombolen.
Criaturera com és, se'ls estima
i els vol aprop la Divina Mestressa.
Agenollades, serventes i nores,
totes hi són. Les caputxes cairades
i els mocadors voladiços es besen.
Més endarrera, aclofada medita
una captaire feixuga i sorruda.

A l'un costat, asseguda, la jova
resa molt baix, amb secreta basarda.
De tant immòvil diría's que espera
del fill encara no nat la resposta.
I més ençà dos sagals s'endormisquen,
i més ençà barboteja un dallaire
qui, fadigat, a la dalla es repenja
com en el braç d'una amiga més forta.

I els cabalers i la colla dels gendres
resen a chor, i les eines empunyen,
símbol, cada una, en la mà desvagada,
de l'enyorívol treball predilecte.
I aixoplugant-los, sapat com un roure,
sobrix l'hereu de la testa nervuda.
Nostres mirades, oh Dòna, s'hi giren
cada vegada, al resâ el Pare-Nostre.

Canten els grills al voltant de la casa,
la xemaneia es corona d'espurnes
i, cel endins, s'endevinen estrelles
mig tafaneres i mig vergonyoses.
Torna del camp la parella: remuga
tant parcament que's diría que resa.

Es baten gats de masíes veïnades,
un llop udola i escaina la lloca.

La Lletanía divina comença
i els rossinyols a resar-la conviden.
A cada nova paraula, hi acuden
totes les flaires de boscos i prades.
Perquè és María regina de totes
les diminutes poncelles i amiga
dels romanins i li plau la ginesta
i del llorer s'extasía amb l'ufana.

A cada nova paraula divina,
hi compareixen les aus, i s'aturen
en el verger de l'ubaga la tortra,
el gamarús sota el ràfec, les merles
xipollejant a l'entorn de la pica.
Perquè és María regina de totes
les fines aus i les críes tutel-la
i voliors d'orenetes comanda.

A cada nova paraula divina,
les bestioles manyagues alternen
amb les de bosc la devota pregaria:
al safareig la corrua dels tòtils,
a l'alzinar la feram selvatgina,
al cortiol una vaca partera,
l'innumerable cohort, a la prada,
dels grills qui, arreu, amb gatzara tranuiten.
Perquè és María regina de totes.

I quan el Crec-en-un-Deu guspireja
i és una flama de Fè qui s'abranda,
vé una callada sentor de cofurna:
vi del celler que és la sang de la vinya,
pà d'aquell blat que és la carn de les feixes,
vi del costat de l'Anyell qui sagnava,
pà de la sacra virtut eucarística,
aires de Deu i polsim de la terra.

De tanta olor Nostra-Dòna s'esblaima
i les poncelles de l'ara s'esfullen,
les llumanetes dels ciris tremolen
i es dignifiquen els llavis pagesos.
I cada volta l'hereu es redreça,
que, al seu voltant, tots els altres s'acoten
i la captaire feixuga i sorruda,
boca-terrosa, la sina es colpeja.

El Pare-Nostre final per les ànimes
clou el Rosari. Devalla la fosca.
L'esgarrifança del món invisible
morts i vivents en un feix agarbera.
Calla tothom i somiquen les dònes.
El picarol d'una ovella repica.
Tot Catalunya batega amb nosaltres
com una gran correntía de gèneres.

Oh dolça Amiga, resseca i fruitosa,
a l'estroncar-se el murmuri dels resos,
enlluernat de l'altâ i d'una llàgrima,
cerco endefora el conort de la fosca.
I és la muntanya més alta i més llisa
com pabordessa de negra caputxa.
Ulls de claror parpellegen a l'ombra
com un estol espectant d'animetes.

GUERAU DE LIOST.

Pascal i el temps present

Un mot que no ha molt vaig sentir citar a Escocia, me revé. en aquest moment a la memoria: *The best things have to die and be reborn*: «Les millors coses deuen morir i renéixer.» Vida és joventut, expansió, desenrotllo; i, per allò qui és vell, la mort és la condició del rejoveniment.

Nosaltres no havem, ben segur, cessat mai de llegir i de gustar Pascal. Me sembla no obstant que en altre temps se'ns ensenyava a gustar en ell el remarcable escriptor, l'estil del qual és una mescla singular de passió i de geometría, però a considerar com a passat son excepticisme, deien, qui, espaordit de sí mateix se llençava dins els braços de la fe. Se l'admirava de dalt, no sense deplorar obsequiosament que no hagués consagrat a qualque objecte més seriós ses brillants qualitats de savi, de pensador i d'artista.

Són passats algúns anys, i el sentiment general és del tot distint. Lo que llegim en Pascal, ens sembla haver sigut escrit per a nosaltres meteixos. Nosaltres no'ns limitem a apreciar-lo com a dilettant; ell ens és un germà, amb el qual pensem i sentim. Ens toca, ens commou, obra damunt nostra voluntat i damunt nostre cor; qualque cosa d'ell devé una part de la nostra conciencia. I això qui crida l'atenció de l'observador en el nostre país se retroba igualment en tots els països extrangers. De tots costats dins el món, Pascal és estudiat i meditat amb una simpatía novella. Ell apareix, a través de l'immensitat de l'espai, com un *guió* entre els esperits.

No hi hà aquí més que una moda, una aplicació d'aquesta llei del ritme i l'alternança qui governa les manifestacions de la vida; o és que existeix una harmonía real i profonda entre els sentiments i idees de Pascal i les necessitats morals del temps present?

I

Sobre un punt ben important les disposicions de l'època actual apareixen enterament distintes d'aquelles qui prevalíen al sigle XIX. La qüestió de les relacions entre la ciencia i la religió, qui aleshores semblava arranjada d'una faisó definitiva, torna a obrir-se de cada día més visiblement.

Aïr se contentaven de reduir la ciencia a l'intel-ligencia, la religió al cor, i d'aixecar entre aquestes dues potencies de l'esperit una tanca ben unida. Dins el domini de l'intel-ligencia regnava el fet de la demostració. Les coses del cor depenían de la llibertat i de la gracia divina. Entre l'un i l'altra, cap mesura comuna. Mestressa a casa seva, la raó, en canvi, no tenía cap dret a demanar a la fe sos títols, de sometre-la a sa jurisdicció. Doncs, la generació actual romp aqueixa tanca sense juntures.

No és, no obstant, se dirà potser, el principi mateix de l'independencia mútua qui prevalí avui en el règim de separació de la Esglesia i de l'Estat?

De fet, mentres que, políticament, l'Esglesia i l'Estat se considera que no's coneixen, la conciencia natural i la conciencia religiosa confronten de cada dia més llurs principis respectius. Sens dupte, durant cert temps, serà possible a nombrosos individus mantenir en llur esperit, costat per costat, sense comparar-les entre elles, la ciencia i la fe. Mes, tant per efecte de l'extensió inaudita de la ciencia com en virtut de la necessitat essencial de unitat i d'armonía qui caracteritza la conciencia humana, el progrés inevitable de la reflexió conduirà, prest o tard, la humanitat a optar entre la ciencia i la fè, si no pot decididament, destriar entre elles qualque relació de solidaritat intel-ligible. Ja no'ns basta que el cor parli alt i fort, no menys que la raó: cal que ell mateix se mostri participant, a sa manera, de la veritat, qui sola és l'autoritat sobirana.

Jo trobo, d'aquesta necessitat actual, una expressió molt feliç en els bells versos inèdits de un eminent diplomàtic americà, qui abans d'ésser un embaixador fou un historiador i un filosof. La peça a què'm refereixo es titula: *A Challenge* (Repte). Comença així:

Why trust the brain and not the heart?
I fling this challenge to your face:
Is reason's range so wide and sure,
And instinct nothing to our race?

«Per què fiar-se de l'esperit, i no del cor? Es el repte què jo us llenço. L'imperi de la raó és, doncs, tant absolut i ilimitat, i l'instint ha perdut tot valor per nostra especie?» Examineu d'aprop, diu en substancia el nostre poeta, els títols del cor tant com els de la raó; practiqueu vosaltres mateixos el sacrifici, salveu alguns nàufregs de la vida: allavores estareu en condicions de teixir els vostres sistemes de filosofía; llavores podreu dir el que pot la ciencia per construir l'armadura del món, i com el cor, també, té la seva veritat.

Then you may spin philosophies,
And tell what science yet may do,
To frame the inner truth of things,
And how the heart may still be true!

Es remarcable que l'autor no conclou: vosaltres coneixereu que'l cor és, com la raó, una potencia irresistible. Ell diu: «El cor té, també, la seua veritat». Es en el terreny de la veritat, és a dir, en alguna manera, de la raó, que deu realitzar-se la conciliació, si's vol que sia real i durablement eficaç

A aquesta pregunta del pensament actual, pot dir-se que Pascal hi responga?

Segons una opinió molt generalitzada, Pascal volgué obrir un abisme entre la raó i la fe, acceptant de bon grat la famosa divisa: *Credo quia absurdum.* Mes, còm conciliar aquesta manera de veure amb aquells passatges tant precisos en què Pascal fa consistir en el pensament mateix tota la dignitat de l'home, en què presenta el manament de la raó com a més imperiós que'l d'un amo, en què ell mateix treballa en fer-nos veure que al mateix temps que essencialment sobrenatural, la vera religió és pregonament raonable? «La vera naturalesa del home, diu ell sobretot, i la vera religió, són coses la coneixença de les quals és inseparable.» I encara: «Si's contradiuen els principis de la raó, la nostra religió serà absurda i ridícula.» O Pascal se es contradit grosserament, o son punt de vista és distint del que se li suposa.

La veritat és que Pascal no s'es contentat pas d'aquesta conciliació exterior de la raó i de la religió qui, en son temps mateix, pareixía suficient als més hàbils, i que un Bossuet expressava dient que cal tenir fermament els dos caps de la cadena, encara

JOIERIA ✻ PLATERIA ✻ RELLOTGERIA
CABRÉ
RAMBLA DEL CENTRE, N.º 30
Garantia absoluta en tots els objectes ◆ Economia en els preus

que no's veja la prolongació per on l'encadenament se continúa. Després de sa conversió definitiva, Pascal no admet ja compartiments dins l'ànima humana. El pensament, com la vida, hi deu ésser un. Es per això que ell no podría conservar juntes la ciencia i la fe, sense arribar a veure en aquestes dues formes de l'ànima, les parts d'un mateix tot. Hi pervindrà?

Considerem per de prompte son mètode. Es, se'ns diu, el mètode del cor. Rès més cert; però, què significa aquesta expressió?

«El cor, diu Pascal, té les seves raons que la raó no coneix pas». Vol dir això que les raons del cor no sien raons, sien oposades a la raó?

Pascal escriu: «El cor té el seu ordre, l'esperit té el seu... Jesucrist, Sant Pau tenen l'ordre de la caritat, no de l'esperit».

Relacionem aquests passatges, com Pascal mateix ens invita a fer-ho, amb la cèlebre teoría de la diferencia entre l'esperit de geometría i l'esperit de finesa; i no ens costarà pena entendre'ls en llur veritable sentit. L'esperit de finesa no és de cap modo estrany a la raó, però en fa un altre ús, o, si's vol, acudeix a una raó distinta de la pura raó geomètrica. En què consisteix, exactament, la diferencia? Jo crec que's podría enunciar en aquests termes: L'esperit de geometría parteix d'un petit nombre de definicions i de principis, abstractes i perfectament clars, i en va treient al infinit les conseqüencies, sense arribar mai al fet qui's dóna, al real concret. L'esperit de finesa, al contrari, parteix de la realitat concreta i donada, i en recerca els principis, els quals són difícils d'atènyer, infinitament deslligats i en nombre infinit. El primer parteix del finit i tendeix indefinidament vers l'infinit, el segón parteix de l'infinit, i tendeix indefinidament vers l'ordre i vers la unitat.

L'aforisme cèlebre sobre les raons del cor significa doncs: El cor té ses raons que la raó geomètrica no coneix pas, però qui's descobreixen, dins una certa mesura, a la raó viva o esperit de finesa.

Es a aquesta raó de finesa, i no a l'esperit de geometría, que pertoca cercar si la ciencia i la fe se concilíen.

EMILE BOUTROUX.

(*Acabarà*).

Primer Congrés d'Art Cristià a Catalunya

Ofici espiritual de l'Art

(*Acabament*)

VII

Sembla que an aquest discurs, sobre l'ofici espiritual de l'Art, hi faltaría alguna cose essencial si no parlava de la trascendencia de l'esperit de l'artista en la obra que ell produeix. Es ja un principi evangèlic que pel fruit se coneix l'arbre, i encara que en tots los fets i obres humanes hi hà sempre una transmissió de l'esperit del qui les produeix, en les obres artístiques això és molt més evident; i les calitats de l'esperit de l'artista se manifesten d'una manera admirable en la seva obra, i això constitueix l'èxit de ella. Fins podem dir que en la obra nosaltres hi veiem l'ànima de l'artista, i, usant un terme de la filosofía, pot dir-se, en certa manera, que l'ànima de l'artista vé a ésser com la forma substancial de la obra d'Art, la que caracteritza, la que li dona l'ésser artístic, la que la constitueix una creació.

Es aquesta una altra de les demostracions de la espiritualitat de l'Art. En les pintures de l'Angèlic nosaltres hi veiem la simplicitat i penetració contemplativa, la puresa i devoció, la profonda humilitat del frare qui portava una vida d'oració més angelical que no pas terrena. En les obres del Buonartoi hi resplandeix la força d'imaginació creadora, hi panteja l'esperit poderós, capaç de sublims grandeses. Cervantes, amb la seva prodigiosa faula, nos demostra ésser lo fi i penetrant observador del llinatge humà, l'exacte coneixedor de les nostres altes aspiracions, i de la nostra ridícula miseria, vestida amb nobles apariencies: l'evident contrast existent en la nostra naturalesa. Les catedrals gòtiques nos revelen esperits ascendents qui pugen fins a l'infinit, i viuen de fortíssimes esperances.

La obra és una especie d'eco del sò que fa l'ànima de l'artista, agitada per una inspiració externa; i de aquí prové la disposició interna que requereix l'exercici de l'ofici espiritual de l'Art. Jo ja sé que és un distintiu de l'artista la facilitat de crear-se a sí mateix situacions d'esperit, adequades a la significació de la obra que vol produir, que pot, a sa manera, aplicàr-se-li aquell principi jurídic del dret romà, *homo qui plures personas sustinet*, que és un home capaç de representar diferents papers. Però és indubtable que la expressió més viva i sugestiva, la més penetrant, és la que prové no de un estat fictici de imaginació, sinó de la totalitat de l'home, de totes ses potencies, de tot son esperit, en una paraula, usant una expressió moderna, de significació profonda, aquella que realment siga viscuda. La naturalesa sempre vencerà al convencionalisme, fins an aquest convencionalisme íntim de l'artista, que ell mateix se crea, quan se disposa a produir.

La sinceritat és la més excel-lent condició no sols per a la vida moral, sinó també per a la vida artística: podem dir que és la basa de la vida i que sens ella no hi hà edificació que resisteixi, perque quan a una obra li falta la sinceritat, més que una entitat real, és una pura apariencia que no enganyarà al Jutge etern, en lo que toca al procés moral de la nostra vida, ni resistirà gaire temps al judici estètic dels homens, en lo que's refereix a l'ordre artístic. Hi hà estils, hi hà modes, hi hà gustos diferents en la varietat i en la inconstancia humana, en los insaciables desigs del nostre esperit, però així com hi hà una filosofía *perennis*, elaborada pels homens qui investiguen la Veritat per amor de ella, hi hà també un Art *perennis*, constituit per aquells qui amb sinceritat i rectitut cerquen la Bellesa, i a llurs raigs fecondants produeixen les seves obres. La sinceritat és la veritat pràctica, i quan aquesta falta, l'Art se converteix en artifici que podrà delectar transitoriament l'instint de la novetat, però que no satisfent els instints racionals de la nostra naturalesa, no quedarà la seva obra com permanent, i amb potencia per a delectar homens de diferentes generacions. La vanitat és anti-estètica, i acaba fàcilment en lo ridícol; cada dia ho veiem en la vida social, i les seves redundancies si un moment delecten, després atipen. Jo ja sé que les condicions de la moral i les de la estètica, dins de la limitació humana, no se identifiquen; però és induptable que si l'ànima de l'artista no viu al ritme de la Llei eterna, la seva obra tindrà deficiencia de vida, serà una criatura esguerrada, i de consegüent insostenible.

Així que l'esperit de l'home se va acostant a l'Esperit infinit, la semblança entre'ls dos és major i les seves obres més similars. Deu és un ser simplicíssim perque és infinit; i en Ell se conté la plenitut de la existencia, i les seves manifestacions a les criatures sempre apareixen amb simplicitat i plenitut. Això ho veiem en Jesús, manifestació personal de Deu al món: la plenitut de la Divinitat apareix en un senzill menestral de Galilea, predestinat a ésser lo cap del nostre llinatge, i a regir l'esperit humà en totes les seves direccions i operacions; ho veiem en la paraula divina revelada en les sagrades escriptures, aon sota una mateixa lletra, sempre simple, s'hi contenen molts sentits i significacions, lo pà substancial del llinatge humà. La simplicitat hebràica, sadollada de l'Esperit diví, ha tingut i té, sobre tots els pobles civilitzats, un domini més intens que no pas la elegancia grega i la gravetat romana; lo qual és com un símbol de que'l Ser simplicíssim és infinit i omnipotent, i de que la simplicitat és lo grau més elevat en la jerarquía de la perfecció. La simplicitat de la nostra ànima, de conse-

güent, també aumenta, així que pujant en la escala de la perfecció, se sembla més a Deu. Sant Francesc, l'home del món més glorificat per les arts plàstiques, és, segons la expressió de son excels deixeble Sant Bonaventura, com Jesús vestit de frare; en son còs rebé les cinc sagrades llagues del Redemptor, i la seva ànima tenía la simplicitat d'un infant qui no ha conegut lo pecat. Lo pecat és lo qui fa perdre la simplicitat i la ignoscencia, enterbolint la claretat de l'ànima. Sant Francesc, restituit per la gracia a la ignoscencia i simplicitat primitiva, era com una ànima nova que no ha estat fresada per la culpa, i per això s'agermanava tant amb la ignoscencia de la naturalesa: parlava amb los animals, cantava amb los aucells i s'abraçava amb los arbres.

L'Art, que té per ofici mostrar als homens l'atribut diví de la Bellesa, enclou, com totes les coses humanes, una verdadera gradació, és com la misteriosa escala de Jacob que arribava de la terra fins al cel, i per ella pujaven i baixaven los àngels. Així també l'Art, en la seva gradació, manifesta la major o menor proximitat a la Bellesa summa. L'Art, en sa suprema categoría, se manifesta amb una armònica i elegant simplicitat; amb pocs i senzills elements ne té prou per a l'expressió de la perfecta Bellesa, que semblant a la naturalesa, no té superfluitats: i així se fica més fàcilment al fons de la nostra ànima. Una intel-ligencia superior amb poques paraules se fa entendre, no necessita enraonar gaire per a aclarir los conceptes i fer-los intel-ligibles als altres; i això de l'artista de la paraula passa igualment amb l'artista gràfic o del dibuix. Jo ja sé que aquesta és una elevació a que pocs arriben, que la prodigalitat de la órnamentació supleix les deficiencies d'un esperit poc robust, i entreté agradablement als fills dels homens en lo desert de la vida present; però puig que parlo de l'ofici espiritual de l'Art, dec excitar als seus conreuadors an aquesta simplicitat, com a un ideal, ja que avui la abundancia de la riquesa material, lo luxo i la vanitat volen tòrcer lo camí reial que porta a la contemplació de la Bellesa Summa, i fa de l'Art, rebaixant-li la categoría, un element mondà per a satisfer les baixes passions de la nostra decaiguda naturalesa. I si per cas les meves idees en aquesta materia, Senyors, vos semblessen d'una austeritat extremada, i poc conformes al criteri propi de les disciplines artístiques, us vull retreure la autoritat d'un contemporani, reconegut universalment com lo summo escriptor dels nostres dies a Espanya, en lo que pertoca a materia estètica, i de perfecte gust en l'Art literari, En Menéndez i Pelayo, qui en la segona edició de les seves obres, confesant-se pecador contra la Bellesa verdadera en les produccions de la seva joventut, escriu aquestes paraules, que mereixen ésser meditades per tots los estetes de l'Art, així literari com gràfic: «Para mi el mejor estilo es el que menos lo parece, y cada dia pienso escribir con más sencillez; pero en mi juventud no pude menos de pagar algún tributo a la prosa oratoria y enfática que entonces predominaba».

Es clar que vosaltres, estimats artistes, me direu que la formació d'aquest esperit elevat, d'aquesta simplicitat i puresa d'ànima, que aquesta depuració del gust, indicadora d'una excel-lencia personal, pertany més a nosaltres sacerdots que a vosoltres artistes, qui haveu d'atendre lo gust i les preferencies dels homens entre'ls quals viviu, que molts d'ells tindríen una verdadera incapacitat per a arribar an aquestes altures de la Bellesa; altures però que no són altures, puig exigeixen solament claretat d'enteniment i puritat d'afectes, ja que, com los grans principis, són de intel-ligencia universal. Però també és cert que la educació social se forma molt eficaçment per la influencia de l'Art, en ses multiplicades manifestacions en totes les esferes de la vida, i que quan l'Art s'oblida de son ofici espiritual, rebaixa l'esperit, entorpeix los sentiments i allunya a l'home de la Bellesa, empenyent-lo envers unes sensacions i emocions que no eleven la naturalesa, sinó que la redueixen a una categoría inferior, apartant-lo de lo Infinit, i tancant-lo en lo raquitisme de la materia, en les superfluitats de la vanitat, o en les tenebres de l'agnosticisme que a sí mateix, amb lo nom que's dóna, se confessa cec, i de consegüent inhàbil per a les altes visions estètiques.

Per això jo, estimats artistes, designat per a parlar en lo començament d'aquest primer Congrés d'Art cristià que's celebra a Catalunya, i tractar en ell de l'ofici espiritual de l'Art, so cregut que com epíleg i conclusió pràctics, majorment amb mon caràcter de Prelat de la Santa Iglesia, devía parlar de l'esperit que deu informar a l'artista, perque ell serà segons l'esperit que l'animi, i puig aquest Congrés és d'Art cristià, l'esperit dels seus artistes ha d'especificar-se segons la naturalesa de l'Art que conreuen, i de consegüent ha d'ésser esperit cristià. Lo contrari sería posar-se en contradicció amb sí mateix.

Ameu i estudieu les formes de l'Art clàssic. Grecia i Roma posseeixen indubtablement un alt magisteri de la forma, no magisteri exclusiu, perque a Grecia i a Roma no quedà estroncada la dèu de la imaginació artística de totes les generacions. Sempre en l'Art d'aquells pobles s'admirarà l'equibri, l'armonía i la elegancia de les formes; mes l'esperit eixit de dalt (*oriens ex alto*), omplí la terra i la renovà, amb una divina alenada; i la transformació cristiana, promulgada per l'Emperador Constantí, i qual aniversari secular aquest any celebrem, representa un progrés en la civilització general, perque complementà lo limitat esperit de l'home, lo feu créixer, posant-lo en relació amb l'Esperit infinit, qui en Jesús prengué forma humana, extenent l'horitzó de la vida, fent-se aquesta més intensa i més extensa. I de consegüent l'Art no's quedà estancat a Grecia i a Roma, se feu més humà, perquè fou fecundat pel Sol diví i adquirí universalitat. Cada poble en virtut de la llibertat de Cristo, s'expressà a sí mateix artísticament en conformitat a la propia naturalesa; de consegüent l'Art fou també vivificat, i, com la vida se manifesta per la acció, per això lo Cristianisme, dins dels dominis de l'Art, trencà la tiranía de la llei de les formes, regint-se per la llei de l'esperit. S'arribà al *desideratum* de Sant Pau: que no hi hagi grecs ni barbres. Així veiem en la cristiandat, dins de la unitat d'esperit, aparèixer una riquesa de formes que responía al caràcter distint de cada poble, lliure amb la llibertat que'ns donà Cristo, aumentant-se la bellesa del llinatge humà al multiplicar-se les formes artístiques segons lo geni de cada terra, manifestat amb ingenuitat, recobrant sos drets la naturalesa, deslliurada de la vella opressió. Vosaltres mateixos, Senyors, al celebrar aquest Congrés regional d'Art haveu obeit instintivament an aquesta llei humana vivificada pel Cristianisme: la espontaneitat de la vida, regulada per la llei de vida, que no és una abstracció, sinó una realitat que encarna perfectament en cada hú dels pobles, resultant la bellesa artística, una i múltiple com la gracia sobrenatural cristiana.

Jo no tinc por, Senyors, de aplicar també a la bellesa artística de la humanitat sobrenaturalitzada aquella visió del sagrat poeta hebràic en son cant epitalàmic. Al contemplar el Profeta la hermosura de la humanitat sobrenaturalitzada, esposa del

TUSELL GERMANS

Articles de Goma i de Celuloide

FÁBRICA: Font honrada, 3.

Botigues i Magatzems

CENTRAL: Fontanella, 20

SUCURSAL: Ronda Sant Pere, 12

SUCURSAL: Vila Vilá, 89.

Verb etern encarnat, que és la Iglesia de Deu a la terra, ja la vegé enriquida i vestida amb gran varietat d'ornaments, *in vestitu deaurato, circumdata varietate,* i jo crec que encara que la bellesa i elegancia de la naturalesa humana desposada amb Jesús, que canta el Psalmista, és la bellesa interior de la gracia sobrenatural, no obstant, com l'Art cristià constitueix indubtablement una joia que adorna al poble de la Redempció, també amb la seva rica multiplicitat contribueix a la hermosura del nostre llinatge, restaurat amb la Sang preciosa de l'Anyell immaculat. I per això penso que en la hermosura i varietat de vestits de la Esposa en la visió profètica, s'hi comprenen les innombrables joies, elegantíssimes i belles, amb que l'Art ha adornat a la Iglesia de Deu a la terra; per lo qual la Iglesia sent envers l'Art cristià amor de mare, perquè és fill de son esperit, i fill que s'ha complagut i se complau en honrar la seva mare. A Catalunya, a Espanya, a tota Europa, entre'ls grans monuments de les diferentes arts, primegen les que són creacions animades per l'immortal esperit del Cristianisme; esperit que serà perdurable sobre la terra, perque és un esperit creador i fecondant, eixit de la boca de l'omnipotent, perque posseeix una força interna suficient per a amotllar d'una manera exquisida les noves formes que la varietat dels temps i dels llocs va portant, sens dissipar, amb la multiplicitat de formes, la infinita unitat de la Bellesa, perque és l'esperit el qui embelleix les formes, no les formes a l'esperit, puig la potencia creadora és d'ordre espiritual.

JOSEP TORRAS I BAGES
Bisbe de Vich.

AGUANTAR RESIGNADAMENTE un resfriado es heróico pero insensato, existiendo los Pellets que lo curan en 24 horas. Por razones inexplicables la mayoría de la gente no da importancia a un resfriado llevándolo encima, como vulgarmente se dice, durante días y días, dando ocasión a que degenere en enfermedades de graves consecuencias. Nadie debería descuidar el resfriado; cuando se manifiestan los primeros síntomas, los escalofríos, los estornudos, la destilación mucosa de la naríz, el lagrimeo, con una cajita de Pellets conseguirá Vd. impedir que siga adelante y su curación dentro de las 24 horas de haber empezado el tratamiento. Curan también la susceptibilidad catarral en los que siempre cogen resfriados. Ptas. 1'50 la cajita en todas las farmacias.

D'ART

Darius de Regoyos

Sempre l'art deu ser una *Dignitat*; i aquesta deu ser manifestada dins la vida, a la que tot valor humà—dignitat,—és sumat i convergent, no dins l'art. Que ells són valors distints; i si dins un art el copcepte de dignificació pot cercar-se en qualsevol de les seves manifestacions, és dins la vida un valor únic i absolut.

Perxò és que nosaltres som enemics de l'impressionisme, perquè la Dignitat,—valor humà,—la trobarem sempre en una plenitut, i ho en el món, i mig de una reacció i camí conduent, que mai assoleix el valor i significació de una causa i plenitut resultant. I perxò, à l'intentar situar i evaluar un preu de dignificació en el moment Impressionista i en la seva manifestació a la Catalunya nostra, devem no ja evaluar-lo mantenint enfront d'ell la nostra situació continua i ascendent, sinó emplaçar-nos en el valor doctrinari que fou germe i contingut ideològic de l'Impressionisme, i dins el qual trobarem i en sabrem sols, el valor de dignificació, no ja social, humana, sinó d'art a que ell pot elevar-se, i en el qual sigui possible judicar una obra i una personalitat que en ella es manifesti.

Sols així és com Regoyos mereix i fa que ens situem avui en aquest moment impressionista, aquesta reacció que és i representa l'Impressionisme, per jutjar-ne d'ell un valor i desig de dignificació. Ell, Regoyos, visqué en aquest moment reaccional: i si nosaltres, a qui un encadenament i poixança d'afirmacions ens ha menats en total al moment de Renaixença que avui som, aquest desvetllament i amor de cosa clàssica, des d'aquest situar de la doctrina nostra, aquilatéssim i peséssim l'obra de Darius de Regoyos, trobaríem com ella és enfront de la nostra, doctrina de negació total i plena; i és que aleshores jutjaríem d'extrem a extrem, de afirmació a afirmació, i sería la nostra afirmació d'oposició crua i palpitant a la del brau pintor vasc. Mes si sols per un moment ens emplacem i situem i jutgem dins la manera i doctrina en què ella viu i es manifesta, veurem en Regoyos també una afirmació, única, conjunta; veurem en fí en la seva obra una *dignitat*.

Regoyos i nosaltres, partírem i convisquérem en comunitat de ideal, perque ell trobà en el nostre món artístic lloc d'esplai i comunicació d'esperit; i fou sumat a ell, i el seu art fou l'art nostre: i fou partint d'igual ideal, que dia per dia nosaltres i ell divergíem, nosaltres i ell afirmant, per rutes opostes. I quan no fa molt ens retrobàrem per la darrera volta, en la seva exposició en les Galeríes Dalmau, i ara quan ell mort fem un recompte de la seva obra, sabem i veiem d'ell a nosaltres una absoluta i total oposició. I la que abans era comunió de ideal, ara n'és divergencia absoluta; ell afirmant és restat fòra de tot el nostre pensament d'art, i és així, com nosaltres, afirmant també, veiem en ell una força oposada a la nostra.

I és que en nosaltres l'afirmació i dignificació tota fou a una doctrina nova i a una veritat nova. I partint de les tenebrositats de l'Impressionisme, en tasca de depuració i recolliment, sempre afirmant, hem anat a la recerca i hem fet la troballa de la perduda Tradició; hem comprès l'Harmonía i la Bellesa, hem comprès la Veritat i en ella ens hi hem fet forts; i el nostre art ha devingut clàssic. Partint de l'Impressionisme, és com en Torres-García ha complert l'ideal de classicisme, i avui en el repòs de cosa eterna, podem en el fresc del Saló de Sant Jordi cantar triomf i victoria, en l'acompliment d'aquesta nostra afirmació.

I ell, Regoyos, s'afirma dins una doctrina: si la nostra ascendencia fou a una idea, la seva en una idea. I ell restà en l'Impressionisme; mes ell el refermà i el retornà, i ens el presentà en tot el seu valor absolut i íntegre, amb el seu valor d'afirmació inicial i primera; i ell també, ha trobat i ha viscut en una tradició, i en ella ha expressat el seu art. Partí Regoyos de l'ideal nostre, i en el «Essor»; després amb les ensenyances dels mestres impressionistes — Pissarro, Monet, Whitsley, — i després, en tasca personal i depurativa, en la visió dels abruptes paisatges de la seva Terra Vasconia, devingué com nosaltres pintor de tradició, i feu del seu art *afirmació* i *dignitat*.

* * *

El valor i estat tot de l'Impressionisme és sols *representatiu*; i mai *presentatiu*, que és el valor i estat de tot Classicisme. I foren aquestes les dues afirmacions que, per relacions divergents, portaren l'art de Darius de Regoyos i l'art nostre an aquest estat de oposició que avui ells manifesten. Ell s'afirmà en el *realisme*; nosaltres ens afirmàrem en l'*Idealisme*.

L'Impressionisme no crea la visió, la reb solament; no és una manera organitzadora, sinó receptora; és en sí un estat representatiu, i en ell trobem l'artista en el seu estat més primitiu i barbre. El Classicisme, —i en ell el Classicisme a Catalunya, el *nostre* Classicisme—crea la visió: és ell organització i ordenació sobre Natura; és un estat presentatiu, i en ell trobem l'artista recollint els batecs i palpitar de la seva raça: és ell l'artista filosof.

En Regoyos — impressionista — veiem l'artista en el seu estat més pur; no és ell,

artista participant de idees i doctrines: defuig Regoyos tota idea, i el seu art és senzill i incoherent: no eligeix la visió, la reb. I precisament perxò és que el seu art és dignificació, perquè ell, dins l'impressionisme, ha assolit el valor fonamental, inicial, fent-ne d'ell retorn pur i total, entrega completa a Natura, consagrant-la com única font creadora: perque ell, perdut ja el record de la que fou gènesi i germe de l'Impressionisme, el retornà a son primer impuls, de visió objectiva, pura, esplaient-se en les llums i aspectes tots de la Natura. I també perxò és que Regoyos portat a aquest estat pur de la pintura, defuig tota habilitat tècnica, tot efectisme fastuós, retornant l'art a un concepte de candor i puresa que en ell algunes voltes semblava infantilisme; i realment, davant la Natura, Regoyos era un infant, veient d'ella una visió única i incomplexa.

Regoyos fou un cas de persistencia en l'ideal; en lloc de valer-se de una perfecció acurada i un domini tècnic impecable—que ell posseía—n'abdicava i el defugía, cercant i revivant sempre en ell mateix un amor a aquell retorn a una ingènua visió i candor primitiva de procediment, que mai abandona el seu art; I ell fou una lliçó i una ensenyança; tota la nostra Escola Impressionista feia gala d'una fastuositat grassosa, fent de son art un lirisme, i abandonant el que era el valor de l'Impressionisme,—objectiu,—per fer-ho subjectiu, que era d'ell negar-ne tot son primer i inicial valor.

Fou Regoyos una lliçó viva, exemplar; ella equivalía a, de l'Impressionisme, predir-ne la mort, quan movent-se el lluny i fòra de son principi vital únic, Regoyos el presentà en son valor aquest, senyalant-ne la missió i finalitat, el valor inicial i primer, i ensenyant-ne la evolució i distancia que separava l'obra dels mestres impressionistes, a la que aquí se'ns ofería, moguda en aquell lirisme fastuós i rutilant, i presentar-lo amb una puresa i austeritat de visió exemplar com record i tribut de justicia d'aquella intensitat de braó que abrancà els primers mestres impressionistes, en aquella reacció memorable que portà a l'art la joia i l'alegría de la llum, en vibració intensa i refulgent: l'aire i la vida.

Aquesta mateixa sinceritat de què és manifestació esplendent la pintura i art d'En Regoyos, també fou la que entre els nostres impressionistes el feu i el consagrà com el menys particularista i anecdòtic. I és que meravellat de la grandiositat i visió immensa de Natura, no veia d'ella sinó la seva esplendorosa grandiositat i força manifesta, viva, conjunta i única. I aixís fou com essent completament impersonal de visió, veient en Natura un valor absolut i no de selecció, Regoyos fou completament personal, en el seu art; i és que ell recollí de l'Impressionisme la idea en que aquest era i devía manifestar-se, la seva expressió superior, intrínseca; sabé amb clara i viva intuició veure d'aquell el valor i impuls fonamentals, que és de les coses totes el que assoleix i en representa el valor d'*afirmació*. Darius de Regoyos exposà l'Impressionisme com afirmació; i sempre és en aquesta afirmació i expressió d'un art i una doctrina, en son valor inicial—que és d'ella el valor de tradició,—dins el que's pot ser i s'és personal; i així fou Darius de Regoyos.

***

Aquesta clara intuició i coneixement que el portà a capir de l'Impressionisme tot el seu valor, portà també l'artista que avui plorem a saber-ne el comès i missió; i és que'l coneixement íntegre de una causa, porta parell el de la missió i tasca tota que aquell deu acomplir en la seva actuació total.

Regoyos veia i comprenía l'Impressionisme no com un resultant, sinó com un valor de reacció; i deia i regoneixía que l'Impressionisme devía morir; ell, — impressionista,—i dintre l'impressionisme, el que el consagrava amb expressió més pura i simple, inicial, en deia que devía morir i que com a reacció era sols que devía acatar-se. Ell, qui en l'«Essor» figura juntament amb els mestres impressionistes francesos, creia i regoneixía la mort del seu art, que diuen ser nostres impressionistes resultant, Afirmació i Dignitat absoluta.

Regoyos regoneixía, fent del seu art afirmació, que aquest era avançada a una Afirmació absoluta, a una Veritat; ell veia que enfront de l'afirmació de un art ressorgiría l'afirmació de l'Art; i nostres impressionistes,—tots i cada un d'ells negació,—enlloc de fer com Regoyos una afirmació en ascendencia a son valor inicial, de l'Impressionisme se n'afirmen en la manera que per a ell senyala negació i avanç a un terme.

Morirà l'Impressionisme; l'Intel-ligencia regnarà dins l'Art. I aquest serà l'ideal que portarà en nosaltres línies d'Arquitectura virils i aplomades; decoració per elles alegre i serena, i viurà i manifestarà tot nostre Art en aquesta serena pau en que viu el nostra Mar i el pensament de nostra raça; el retorn i record de la perduda Tradició, vivificarà aquesta nostra Renaixença, aquesta afirmació nostra, i la gracia eterna i incommovible de la plenitut hel-lènica farà la gracia tota del nostre Classicisme.

Morirà l'Impressionisme; i d'ell en restarà solament el record i de la seva tasca el seu pas i avenç a l'Afirmació. Regoyos així ho regoneix, i Regoyos fou per l'Impressionisme afirmació, i per això és que de Regoyos no en serà perdut l'esforç de la seva labor, sinó que de la mateixa manera humil mes constant i continua amb que preparà el nostre Ideal, a la conquesta de la Veritat nova, haurà d'ell deixat palpitant, una enyorança i un deute. I caldría ésser ingrat per regatejar-li aquest deute i aquest amor.

Nosaltres, oposats a l'Impressionisme, enemics de l'Impressionisme, hem sentit la mort de Regoyos, hem sentit amb dolor l'estroncament de la dèu de la seva obra. I és que ell fou precursor en quelcom d'aquesta nostra Renaixença, que per Catalunya serà la Veritat i l'Afirmació: la *Dignitat*.

MARTI CASANOVAS.

De moralitat estètica

El sentit de l'art i l'arqueòleg.

L'arqueòleg—en el sentit que aquí s'és fet popular aquest mot—que valora nostres retaules per la distintiva indumentaria o per la variant iconogràfica, és com l'infant qui col-lecciona cromos representant úns les aventures del Quixot i altres les del Gil Blas, i guarda en cromos també l'historia de la guerra rus-japonesa i la dels balkans i la de Melilla, i coneix perfectament els trajos de tota la jerarquía militar d'aqueixos reialmes.

***

Imagina't el que serà la Catedral de Vich. — Una decoració que farda les parets però que desitjo veure acabada.

Doncs quína travessura heu fet en la Catedral dels renaixementistes, vos, Sert? Hem de culpar-ne a vos o a aqueixes braves figures, de que hagin desaparegut les parets del temple guardant no més que la estructura?

Ara la Sèu apar una immensa gabia de metall, la gabia té els barrons daurats i de l'ossamenta del cim ne pengen belles garlandes de fruita: per sobre'l cornisament hi compareixen els sants amics que venen a visitar-nos, i més amunt cap al blau heràldic del cel veiem volar-hi àngels i més àngels, i nosaltres a dins semblem un estol d'ocells que continuament piulem al Senyor: quín dia serà que podrem escapar-nos i traspassant la daurada gabia volar cap amunt amb aquells serafins tant ardits que s'han endut les parets de la Basílica per cobrir-la amb el mantell del cel?

MANUEL BRUNET.

C. Riba Bracons

Les Bucòliques de Virgili

Se troben de venda a la Llibrería d'Alvar Verdaguer i a la nostra Administració.

Preu: 2 pessetes

Música

Enguany la tardor no ha sigut acompanyada a Barcelona per una eclosió magnífícent de l'art musical. Sembla que la fatiga dels esforços fets altres temporades no hagi deixat alè per organitzar concerts com aquells que foren esplèndits festivals de l'ànima en el temps de l'any de les postes d'or.

Alguna que altra manifestació musical podem constatar, però, que ha tingut lloc en el «Palau dè la Música Catalana». Es la primera que hagi senyalat una data memorable el concert històric de música religiosa preparat amb gran cura por l'«Orfeó Català» amb motiu del «Primer Congrés d'Art Cristià a Catalunya». Fou un programa dels més atreients que pot oferir una corporació musical com la que dirigeix el mestre Millet; hi havía des de mostres esquisides de cant gregorià fins al desbordant barroquisme del «Motet n.º 2» de Bach. Les diferents parts del programa marcaren com monjoies de l'art religiós de l'edat mitja ençà coses tant interessants com un doble cànon a sis veus del segle XIII transcrit d'un manuscrit del «British Museum» i considerat com la més antiga composició d'aquest gènere que's coneix, un motet a la Mare de Deu del segle XIV tret d'un còdex montserratí, un fragment d'un drama religiós popular d'Elx, una deliciosa «sequentia» nadalenca de caràcter popular, un petit florilegi dels polifonistes del XVIè segle, on se destacaven dues obres tant grans com l'antífona «O magnum mysterium» i el responsori «Tenebrae factae sunt» de Victoria, i una mostra del subjectivisme que en el XVIIè segle trencà, pel geni de Caríssimi, entre altres, el trabament polifònic de l'època palestriniana.

Un altre concert organitzat per la «Associació de Música da Camera» que dirigeix el mestre Rabentós, comprenía un programa absolutament clàssic, on al costat d'obres de Haendel, Tartini, Glück i Bach s'hi destacà el «Concert en sol» per a violí i orquesta de Haydn, descobert fa quatre anys, junt amb un altre de la mateixa mena en els arxius de la casa Breitkopf & Härtel. Es aquest «Concert» una obra bellament escrita que no sembla portar en general el segell peculiar de l'istil de Haydn, plena, això sí, d'un fort gust clàssic i assadollada de vera inspiració. El solista d'aquesta obra com del «Concerts» de Bach i de Tartini fou M. Crickboom, pel qual tants bons records té Barcelona del temps que hi visqué.

El mateix Crickboom se feu sentir encara en un altre concert, tocant amb acompanyament d'En Ricard Vives un seguit de peces de lluiment personal, puix la única obra grossa del programa, que era el «Concert en sol menor» de Max Bruch, es presentava sense el seu element natural de la orquesta i restava per tant disminuída la impressió de la seva bellesa indiscutible. En la resta del programa hi vegérem un «Poema» del mateix Crickboom, escrit amb gran coneixement dels recursos de l'instrument, i altres obres de Lalo i Saint-Saëns que desdeien del gust depurat del programa executat pel famós violinista belga per a l'A. de M. da C.

Cal fer menció d'un altre solista, que és la Aurelia Sancristòfol, que prengué comiat de Barcelona, abans de cumplir el viatge d'estudi pel qual li ha sigut otorgada una pensió del nostre Ajuntament. La senyoreta Sancristòfol presentà un programa que acredita el seu bon gust i el del seu professor D. Josep Soler, un programa tot ell de sonates i obres curtes per a violoncel i piano, plè de novetats ben triades, on s'hi veia des dels antics Marcello i Veracini, fins als moderns Fauré, Elgar, Sokoloff, Brahms i Sinding, dominant-ho tot la bellesa imponderable de la «Sonata en sol menor» de Bach, al costat de la «Suite en re major» per a violoncel sol del mateix autor. Fou una sessió de bella música i d'èxit ben merescut per la concertista, de la intel-ligencia artística de la qual s'han d'esperar els millors fruits.

El Revisor

Comedia en cinc actes, de Nicolai V. Gogol

(*Continuació*)

CHLESTAKOV. — Doncs presteu-me alguna cosa, si voleu, per tranquilitzar el fondista. Em caldríen al voltant de dos cents rubles o tal vegada no tants.

BATLLE (*donant-li bitllets*).—Dos cents rubles justos, si us cal comptar.

CHLESTAKOV (*prenent els diners*). — Gracies, us regracío humilment. Totseguit us els remetré de la vila estant... Jo ho faig tot de cop i volta... Era una cosa inesperada per mi. Ja veig que sóu una persona generosa... Ara la cosa ja és molt diferent.

BATLLE (*apart*).—Déu sigui lloat i regraciat! Ja pren diners. Em sembla que ens entendrem, tot anirà amb molt d'ordre. I he estat prou llest per en comptes de dos cents rubles fer-n'hi lliscar quatre cents.

CHLESTAKOV.—Ei, Ossip! (*Ossip entra.*) Fés venir totseguit el servent de la fonda! (*Al batlle i a Dobtxinski.*) Però còm esteu drets encara? Sigueu amables, seieu. (*A Dobtxinski.*) Seieu, us ho prec humilment.

BATLLE.—Sóu massa amable, podem estar pla bé drets.

CHLESTAKOV. — Teniu la bondat, seieu. Ara veig perfectament la franquesa del vostre caràcter i el vostre bon cor. Perque abans, us ho tinc de confessar, em creia que veníeu per me... (*A Dobtxinski.*) Seieu! (*El batlle i Dobtxinski s'asseuen. Bobtxinski guaita i escolta ver la escletxa de la porta*)

BATLLE (*apart*).—Em cal més coratge. Ell vol que'l mirem com un d'incògnit. Doncs bé, fem veure que som pecs. Fem talment com si no sabéssim qui és. (*Fort.*) Nosaltres, tot passejant per negocis del càrrec, jo i Piotr Ivanovitx Dobtxinski, propietari de la localitat, hem entrat expressament a la fonda per vigilar si els foraster hi són ben aconduits, perque jo no ho sóc com aquells batlles que hi han, que rès els interessa; però jo, a més dels deures com a funcionari, encara vull, per humanitat cristiana, que cada mortal sigui ben acollit—i heus aquí, que com si fós un pac, l'atzar m'ha dut aquesta agradosa coneixença.

CHLESTAKOV.—Jo també n'estic molt joiós. Però, us ho confessaré, m'hauría esperat ben assegut, si no arribeu a venir: ja no sabía absolutament còm pagaría.

BATLLE (*apart*).—Sí, vine'm amb histories! No sabía còm pagaría! (*Fort.*) Que puc gosar demanar-vos a ón i cap a ón teniu l'amabilitat de viatjar?

CHLESTAKOV.—Viatjo al governament de Saratov, que hi tinc una finca.

BATLLE (*apart amb cara d'ironía*).—Al governament de Saratov! O i ni s'hi torna vermell! Ui, amb quín compte hem d'anar-hi amb ell! (*Fort.*) Bona feina heu tingut l'amabilitat d'empendre... Vetaquí, poso per cas les peculiaritats del camí: de una banda els úns diuen que fa enuig tant poc amatents

ROYAL
Rambla dels Estudis, núm. 8
Cada tarda Tè-concert Souper-concert a la sortida dels teatres
RESTAURANT Menú desde 5 pessetes
El Saló més elegant de Barcelona per banquets i lunchs

com són pel canvi de cavalls; i d'altres diuen de l'altra banda que és una delicia de l'es perit. Vos viatjareu més aviat per plaer, jo diría?

CHLESTAKOV.—No, el pare em demana. El vell està cremat que fins ara jo no he avançat gens amb el meu càrrec a Petersburg. Es pensa que tot just arribant-hi ún ja, li posen l'ordre de Vladimir al trau. Ja li enviaría jo a ell a empentejar-s'hi per les cancilleríes!

BATLLE (*apart*). — Feu el favor de mirar quínes boles fón! Fins el papà i tot hi aboca! (*Fort.*) I per gaire temps teniu l'amabilitat de viatjar?

CHLESTAKOV.—La veritat, no ho sé pas. El pare, el vell xerue, és toçut i obstinat com una viga. Jo prou li diría: com voldreu, però jo sense Petersburg no puc viure. Perquè he de gastar-me la vida entre pagesos? Ara les necessitats són unes altres; la meva ànima és àvida de il·lustració.

BATLLE (*apart*). — Embolica que fa fort! Ell vinga mentir i mentir, i rès no s'esquinça! I tant sense aparença, i tant humil, que diríeu que amb una ungla el podríeu esquarterar. Però espera! Ja xerraràs, que no em coneixes... Ja te'n faré contar més! (*Fort.*) Suara teníeu l'amabilitat de dir: Què es pot empendre voltat de ignorancia i de tenebres d'esperit? Mireu, per exemple, les nostres petites ciutats: dia i nit no reposeu, afanyant-vos pel bé de la patria, no us estalvieu rès, i el pac—quí sab si vindrà mai?... (*Dóna una ullada al voltant de la cambra.*) Em sembla que aquesta cambra és una mica humida?

CHLESTAKOV.— Una cambra abominable, amb unes xinxes com mai n'havía vistes; mosseguen com goços.

BATLLE.—Es possible! Un hoste tant il·lustrat i ha de patir de part de què? de part de unes xinxes bargants, que fins ni hauríen de neíxer al món! Em sembla que és bastant fosca aquesta cambra?

CHLESTAKOV.—Sí, fosca del tot. L'amo s'és anat acostumant a no dar-nos candeles No es pot fer rès. Un dia vull llegir o em passa la fantasía d'escriure alguna cosa—impossible: tot és fosc fosc.

BATLLE.—Si puc gosar pregar-vos.. però no, no en sóc digne.

CHLESTAKOV.—De què?

BATLLE. — No, no, no en sóc digne, no en sóc digne!

CHLESTAKOV.—Però de què?

BATLLE. — Jo gosaría... A casa meva hi hauría per Vos una bella cambra, clara, tranquila... Però no, jo mateix sento que fóra massa honor... No us ofeneu—per Déu, us ho he proposat per pura senzillesa de cor...

CHLESTAKOV.— Al revés, que m'hi avinc, ho accepto amb plaer. Sempre em serà més avinent posà en casa particular, que en aquest catau.

BATLLE.—I jo, ai que en sóc joiós! I quína forta alegría en tindrà la dòna! Jo tinc aquesta mena de caràcter: sóc acollidor de molt menut ençà, sobre tot si l'hoste és persona il·lustrada. No us penseu pas que això ho dic per llagotería; no, aquest vici sí que no el tinc, que tot el que dic em brolla del bell fóns del cor.

CHLESTAKOV.—Us en regracío humilment. Jo tampoc — tampoc m'agrada la gent de dugues cares. A mí em plauen la vostra franquesa i cor obert, i jo, ho confesso, només demano que em demostrin generositat i estimació, estimació i generositat.

ESCENA IX

Els mateixos i el servent de la fonda, acompanyat de Ossip. Bobtxinski guaita pel badat de la porta.

SERVENT.—El senyor em cridava?

CHLESTAKOV.—Sí, porta'm el compte.

SERVENT.—No fa gaire que us en donava el segón de compte.

CHLESTAKOV.—Com si jo tingués de recordarme dels teus comptes estúpids. Digues, quant munta?

SERVENT.—El primer dia vêu tenir l'amabilitat de demanar dinar, el segón dia vêu menjar una mica de moll i d'aleshores ençà ja ho preníeu tot a fiar...

CHLESTAKOV.—Bargant! Encara vols passar-me comptes? Digues la suma de un cop.

BATLLE. — Però teniu la bondat de no amoinar-vos-hi, que s'esperi (*al servent*). Au, fòra, canalla, ja t'ho enviaràn.

CHLESTAKOV.—Efectivament, també és veritat això. (*Es desa els diners. El servent se'n va. Pel badat de la porta guaita Bobtxinski.*)

ESCENA X

Batlle, Chlestakov, Dobtxinski, després Bobtxinski.

BATLLE.—Ara no us plauría per ventura inspeccionar algunes institucions públiques de la nostra ciutat .. per exemple... les filantròpiques i d'altres?

CHLESTAKOV.—I què hi ha per veure?

BATLLE.—Sí, veieu senzillament la manera còm l'administració funciona entre nosaltres... i l'ordre exemplar...

CHLESTAKOV.—Amb un plaer enorme, estic a punt. (*Bobtxinski passà el cap pel badat de la porta.*)

BATLLE.—També, si us feia plaer, podrieu, sortint d'allí, donar una ulladeta a l'escola del districte, per constatar amb quín ordre s'hi ensenya la ciencia.

CHLESTAKOV.—M'hi avinc, m'hi avinc.

BATLLE.—I aleshores, si ho desitjàveu, visitaríeu la ciutadella i les presons de la ciutat—només per mirar com nosaltres captenim els criminals.

CHLESTAKOV.—I per què les presons? Més val les institucions filantròpiques.

BATLLE.—Com us plaurà. I quína intenció teniu—voleu fer servir la vostra carretel·la o el meu cotxe amb mí?

CHLESTAKOV.—M'estimo més el vostre cotxe amb Vos.

BATLLE (*a Dobtxinski*). — Aleshores, Piotr Ivanovitx, no hi queda lloc per Vos.

DOBTXINSKI.—No hi fa rès, no hi fa rès, aniré senzillament a pèu.

BATLLE (*molt baixet a Dobtxinski*).—Escolteu: ará correu, però volant, amb totes les vostres forces, i porteu dugues cartetes, la una a Zemlianika, a l'hospital, i l'altra a la meva dòna. (*A Chlestakov.*) Que podría gosar a demanar-vos permís per escriure davant vostre una ratlleta a la dòna, que comenci d'arranjar se per rebre un hoste tant estimable?

CHLESTAKOV.— Però per què?... de totes maneres, heusaquí tinta, només paper... no sé... Potser damunt d'aquesta factura?

BATLLE.—Aquí mateix, aquí mateix. (*Va escrivint i parlant apart.*) Ja veurem com anirà aquest negoci després dels entremesos i de la botella ventruda! Tenim Madeira del país: no és pas que s'imposi gaire per la apariencia, però tombaría un elefant de clatell. Només voldría saber quínes mires porta i de quín cantó se l'ha de témer. (*Acaba d'escriure i dóna el paper a Dobtxinski, que cuita cap a la porta; però la porta en aquest moment se'n surt de les frontices i porta a Bobtxinski, que hi era darrera escoltant, cauen a dins la escena. Tots fan un crit. Bobtxinski es redreça.*)

CHLESTAKOV.—Us heu fet mal enlloc?

BOBTXINSKI.—No rès, no rès; tot ha anat bé... només aquí al nas... una esgarrinxadeta. Me'n corro a casa de Christian Ivanovitx, que té emplastres que tot ho fan passar.

BATLLE (*a Chlestakov, tot fent un senyal de repte a Bobtxinski.*) No rès greu, senyor, Us prec humilment, teniu la bondat!... Diré al vostre servent que us dugui el bagatge a casa. (*A Ossip*). Amic, porta tots els efectes del teu senyor a casa meva, a cà'l batlle—tothom t'ho sabrà dir aquí. Us prec humilment... (*Fa passar Chlestakov endavant i ell el segueix, però es gira i repta Bobtxinski.*) Ah, que esteu bo! No podríeu triar un altre indret per anar a caure! I allí tot estirat com... el diable ho sab còm (*Se'n va, i darrera d'ell Bobtxinski. Cau la cortina*).

ACTE TERÇ

La cambra de l'acte primer

ESCENA I

Anna Andreievna, Maria Antonovna, qui estàn a la finestra en la mateixa positura que a la fi de l'acte primer.

ANNA.—Té, ja fa tota una hora que ens esperem... I tot per culpa de la teva estúpida parenceria: ja la tenim arreada? O no, encara cal tornar a remenar... No hauría ni d'ascoltar-me la. Quína pena! Com si fos fet expressament que no s'ovira una ànima! Com si tothom fos mort!

MARIA.—Però, mamà, si d'aquí dos minuts ho sabrem tot. Avdotia ja és aquí tot seguit. (*guaita fit per la finestra i fa un crit*). Ah, mamà, mamà, ve algú, al cap d'avall del carrer.

ANNA.—Quí ve? Per la teva fantasía sempre hi passa algú... Té, sí que ve algú. Quí serà? Petitó d'alçada... de frac... Quí serà? Eh? Quina pena de no saber encara quí és!

MARÍA.—Es Dobtxinski, mamà.

ANNA.—Quín Dobtxisnki? Tu sempre t'

Sastrería : LA EUROPEA : Plaça Sta. Agna, 24 i Capellans, 17
:: ALTES NOVETATS ::
d'entretemps i estiu de les més importants fàbriques
PERFECCIO :: ECONOMIA :: PREU FIXE

imagines totseguit una cosa o altra .. Que ha de ser Dobtxinski. (*Fa senyals enlaire amb un mocador.*) Ei, Vos, cuiteu aquí, més depressa!

MARIA.—Mamà, és Dobtxinski, creu-t'ho.

ANNA.—Sí, expressament, només per altercar. Et dic que no és Dobtxinski.

MARÍA —Doncs quí, mamà, doncs quí? ja ho veus tu mateixa que és Dobtxinski.

ANNA.—Sí, sí, és Dobxinski, ara ho veig — perquè duus sempre la contra? (*Crida per la finestra*). Més depressa, més depressa! Aneu molt poc a poc. Doncs i ón són? Eh? Però parleu d'aquí estant, no hi fa pas rès. Què? Molt rigorós? I el meu home? El meu home? (*S'aparta una mica de la finestra amb ira*). Quín imbècil! ¡Fins que entri dins la cambra no en sentirem rès.

ESCENA II

Els mateixos i Dobtxinski.

ANNA.—Però digueu, feu-me el favor: no us afronta? jo que'm fiava de Vos, com de un home honest: tots correu de bon entuvi i Vos sí que hi corren darrera! I jo fins ara sense rebre cap explicació de ningú. No us fa vergonya? Jo que us he fet de padrina pel vostre Vanitxka i la vostra Lisanka i ara us comporteu aixís amb mi?

BOBTXINSKI.—Per Deu, commare, he corregut tant per presentar-vos els meus respectes, que no puc rependre alena. Els meus respectes a Vos, Maria Antonovna.

MARIA.—Bon dia, Piotr Ivanovitx.

ANNA.—Doncs i què? Conteu: què és i còm ha estat?

DOBXINSKI.—Anton Antonovitx us envía aquesta carteta.

ANNA.—Però quí és ell? Un general?

DOBTXISNKI.—No, general no ho és, però no val pas menys que un general; tant intel·ligent i tant digne de maneres.

ANNA.—Aixís ès aquell mateix que ja li en escrivíen al meu marit?

DOBTXINSKI.—Aquell mateix, fet i dret, jo vaig ser el primer en descobrir-lo, jo i Prior Ivanovitx

ANNA.—Conteu-me: què és i còm ha estat?

DOBTXINSKI.—Sí, gracies a Deu, tot està en bon ordre. A la primería va rebre Anton Antonovitx amb una mica de rigor; s'én eixía de ira i deía que a la fonda tot és dolent, que no aniría pas a casa d'ell i que per ell no volía parar a la presó; però després, quan es va convèncer de l'innocencia de Anton Antonovitx i que va haver-hi parlat amb més calma, va mudar de pensament, i gracies a Deu tot va començar d'anar bé. Ara de moment inspeccionen les institucions filantròpiques... I abans, ho confesso, Anton Antonovitx es pensava i tot si hi havía cap denuncia secreta; jo mateix no les tenía pas totes.

ANNA.—Però perquè us cal témer a Vos? No sóu pas funcionari.

DOBTXINSKI.—Sí, però veureu, quan un gran senyor parla, sempre fa por.

ANNA.—Doncs i què... Això no té cap substancia. Conteu-me: què tal és? Es vell o jove?

DOBTXINSKI. — Jove, jove, uns vintitrès anys, i parla com un vell fet. «Bé — diu — anirem aquí, anirem allí...» (*Fa un ample gest amb les mans*). Amb un gest aixís. «Jo — diu — amo una mica escriure, i també una mica llegir; però llàstima que a la cambra — diu — hi fa un xic de fosc».

ANNA.—I de fesomía còm és? Es ros o bru?

DOBTXINSKI.—No, més aviat castany, amb uns ulls vius com unes bestioles, que us torben del tot.

ANNA.—I què m'escriu en aquest paper? (*Llegeix*) «Cuito a escriure't, vida meva, que la meva situació era molt trista; però confiant en la misericordia de Deu... per dos cogombres salats de banda i mitja racció de caviar, un ruble vinticinc kopeks... (*Para de llegir*). No n'entenc rès: què hi tenen que veure amb això els cogombres salats i el caviar?

DOBTXINSKI.—Ara veieu, Anna, Anton Antonovitx ha escrit sobre un paper mig gastat, per no perdre temps: deu ser alguna factura escrita.

ANNA.—Ah, sí, és veritat. (*Llegeix.*) «Però confiant en la misericordia de Déu, sembla que tot tindrà bon acabament. Cuita a arranjar una cambra per l'il·lustre hoste, la empaperada de blau; no cal que t'amoïnis gens pel dinar, perque farem un petit àpat a l'hospital, amb Artemi Filippovitx,—només posa més vi; digues al marxant Abdulin, que envíi vi del millor, altrament li arruïno tot el celler. Et beso la maneta, vida meva, i sóc teu Anton Antonovitx Skvoznik-Dmuchanovski. .» Ai, Déu meu! I la pressa que porta tot això! Ei, quí hi ha aquí? Mixka!

DOBTXINSKI (*corre cap a la porta i crida*). —Mixka! Mixka! Mixka! (*Mixka entra*)

ANNA.—Escolta; cuita a casa del marxant Abdulin... espera, que t'ho donaré escrit. (*S'assèu a la taula, i escriu una nota tot parlant.*) Aquest escrit el dónes al carreter Sidor, que corri a dur lo al marxant Abdulin i que em porti vi. I tu vés a arranjar aquella cambra per l'hoste. Posa-hi un llit, un rentador i així.

DOBTXINSKI.—I jo, Anna Andreievna, cuito cap a fòra a veure com va la inspecció.

ANNA.—Aneu, aneu! No us retinc pas.

Trad. C. R. B.

(*Seguirà*)

RON BACARDI

La setmana

"Auditorium"

A un article publicat damunt la Revista «El Teatre Català», explica l'Adrià Gual els interessantíssims projectes que's prepara a desenrotllar en son «Auditorium», institució benemèrita destinada al foment del nostre art dramàtic, però amb aquell sentit de noblesa i d'elevació tant propis del fundador del «Teatre íntim».

En Gual no concreta encara el seu pla, però l'esperit i l'idea general en què s'inspira i que aplaudim coralment, pot veurela el lector expressada en aquests paragrafs del seu article:

«Mai amb el propòsit d'anar fent lo que se'n solen dir temporades teatrals hem adquirit aquesta casa, sinó amb el desig de tenir un lloc d'acció de nostra absoluta dependencia, un lloc de acció que serà lenta o activa segons les circumstancies ho permetin, un lloc des d'on es pugui treballar en bé de tots els elements en formació que demà contribuiràn, sens dubte, al major esplendor de nostra dramàtica.

L'«Auditorum» serà, doncs, una casa modesta, les portes de la qual s'obriràn de bat a bat a totes les iniciatives de l'art del teatre, i tant-de-bò que entre elles trobin grandíssima fortuna les que al nostre es refereixin.

«Però no per això s'hi veuràn menyspreades aquelles pertanyents a nacionalitats veïnes. Mentres les animi un elevat principi estètic, totes hi seràn considerades com de casa, i ens sentirem orgullosos i molt honrats de donar-los estada entre lo nostre.

«No tenim, no podem tenir un plan concret en lo referent a l'ordre, nombre i índole de representacions que s'hi donaràn; sabem no més que estem preparats per a atendre les exigencies que una opinió favorable reclamés, com aiximateix disposats a sostenir-nos en la més extremada infreqüencia de representacions.

«Lo que volem, per damunt de tot, és fer lo que fem lo millor que poguem fer-ho, i esperem la veu del públic per a determinar totes aquelles altres coses d'ordre secundari. Aixís, no portant el prejudi d'un plan secament mercantil, ens creiem en condicions de aventurar-nos a fer quelcom de profitós per a tots.

«Tractem, ademés, de que tot allò que anem fent per aquí amb bona fortuna no's vegi obligat a esperar els horrors de la calor, l'estació escaducera, per a ser sotmès a fruició i criteri del reste de Catalunya. Per amor a nostra terra, per consideració als nostres germans i per dignitat de les mateixes obres estrenades, creiem del cas, sacrificant altres interessos, organitzar sortides de la companyía en pes, amb tots els elements d'un just i cabal posat d'escena, per a fer que, al propi temps que a Barcelona, siguin conegudes per tot Catalunya les obres per nosaltres llençades, i és aixís com podrem aspirar a fer un tot d'aquest principi teatral avui en fallida transitoria.»

Respecte al quadro dramàtic, els projectes d'En Gual no poden ésser més encertats. Els esforços s'encaminaràn a obtenir un acoblament d'actors en condicions de durable permanencia, amb unitat d'esperit i conciencia del seu comès, atenent preferentment a la sana formació clàssica dels joves.

Amb l'entusiasta Enric Giménez, element valiosíssim per una obra aixís, s'hi compta ja des d'ara.

El lloc i l'ambient en què l'«Auditorium» desenrotllarà la seva obra artística seràn quelcom de propici i de ben agradable a la gent de gusts espirituals:

«Convençuts com estem—diu,—de l'importancia que té el medi en tota manifestació artística, ens preocupem d'endreçar la casa, seguint, punt per punt, els principis en que s'apoia la nostra intenció, és a dir, d'una senzillesa extremada i d'una intimitat que pugui col-laborar activament amb ells.

«L'Auditorium» tindrà, en aquest sentit, l'immens aventatge d'apartar-se en molt de l'aspecte d'un teatre corrent. Serà un lloc nèt i endreçat, on hi haurà una sala d'espectacles, en la qual l'espectador serà atès com a casa seva i on els visitants, entre ells, no es trobaràn estranys, intimant mercès al medi que hi crearem i a l'organització que volem donar-hi, que sols en aquestes condicions l'espectador pot desempenyar el veritable paper en l'obra teatral.

«Està clar que les reformes que portem a terme en el lloc citat no seràn, en molt, d'un resultat com somniem, atès a circumstancies inevitables, aixís en la construcció del mateix, que no permet fer lo que voldríem, com també a que no disposem de aquells altres medis material en les proporcions que ens caldríen, i sigui això dit per endavant, fent constar d'un cop per tots que, en espera de millors temps, tractem d'acontentar-nos amb lo que podem en lloc de lo que voldríem poder fer. Però per davant de aquesta confessió, que's feia indispensable, ens atrevim a dir que en el nostre niu s'hi estarà bé, no sigui més que pel reflexe de les intencions que hi covarem, element amb el que no sempre es compta i que té una importancia molt més elevada que la del valor real de mobles i tapiceríes, si viuen en la fredor i absencia d'ideals en els seus amos.»

El casal se troba una mica lluny del centre de la població; però això no ha d'ésser obstacle perque hi acudin els qui de veres estimin una obra tant noble d'elevació artística dins la nostra terra.

Además, aquest emplaçament facilitarà la realització d'un seguit de intents indispensables per arribar a posseïr un veritable teatre nacional.

«La circumstancia de que'l teatre disposés de locals anexes i espaiosos i l'amor que portem a l'obra que'ns fou encomenada per iniciativa de l'Excelentíssima Diputació, ens va fer concebir la idea, mitjançant autorització del Conservatori del Liceu, d'oferir-los generosament a l'Escola Catalana d'Art Dramàtic.

«Aixís l'Escola comptarà de fet amb un teatre públic, circumstancia amb que poden comptar ben poques de les Escoles dramàtiques d'Europa i Amèrica.

«Es un gran bé que les Escoles dramàtiques comptin amb un teatre i una companyía ademés regida per les mateixes idees que l'Escola, perquè aixís són possibles dues assignatures que no consten en cap programa d'aquelles ensenyances: la del públic i la de la disciplina i pràctiques escèniques. Serà aixís com, a mida que'ls deixebles adquireixin hàbits i es vagin desenrotllant llurs aptituts, podràn, de mica en poc, situar-se en el veritable terreny d'estudis i pràctiques definitives.

«I vulgui's veure per tot això que diem com tractem de fer el perfecte lligam: «De l'escola cap al teatre, del teatre com a l'escola», sola manera, al nostre entendre, de crear un ambient favorable a l'importancia de l'art teatral».

Tots els autors i tots aquells artistes catalans que puguin prestar llur concurs a aquesta obra, seràn invitats a fer-ho, i és de esperar de llur patriotisme que respondràn com cal. L'opinió hi ha d'ajudar també.

Cap programa fixat encara, ni cap data; els actes aniràn parlant. En perspectiva hi hà ja la representació de «Mireia» adaptada a l'escena amb música de Carrion. I no fóra impossible, — tant de bò fós realitat,— que'l propi Mistral, el gran cantor de Provença, l'honoràs amb sa presencia.

L'iniciativa de l'Adrià Gual és d'aquelles que fóra pecat no secundar, prestant-li cada qual el seu apoi i el calor d'una activa simpatía.

El millor **Café** és el torrefacte de **La estrella**.—Carme (Davant de Betlem).

De la Premsa

Al margen de un discurso

No puede quedar en el silencio o en el descuido, ni pasar con la insipiencia de cuatro frases de estereotipia, de las que se aplican inconscientemente a las cosas del montón, impersonales, el discurso leido en el Seminario de Granada, el día de la apertura de este curso, por el señor Gómez Izquierdo, docto maestro de aquel centro y de la Universidad y tratando de *La vocación científica* entre los eclesiásticos.

Gracias a Dios que ha podido sonar en los claustros cerrados de un Seminario una voz valiente, rompiendo prejuicios y abriendo brecha en encastilladas quietudes de un mal entendido linaje de tradiciones docentes y de una menguada medida o canon perenne de ortodoxia, encubrimientos de una realidad de estancado avance en el estudio y de comodidad y pereza intelectuales.

En la tribuna de nuestras Universidades, cargadas aún con bagaje de rutinas, conservándose la forma de solemnidades que perdieron su esencialidad, perdura el discurso académico de apertura del curso, con una tesis, con un dogma, con una cuestión trascendental, de disciplina, de profesionalismo. Enorme equivocación que añade más sopor y más sequedad a lo que de suyo es ya una fecha oficial, un acto frío. Cuánto más en nuestros Seminarios, en los que insiste tenaz el inamovilismo y en donde toda innovación, por racional que sea, corre el riesgo de escandalizar y de remover anatemas!

Hablar en la canónica y grave apertura del Seminario de un tema de vida, anhelando sacudir el espíritu de los seminaristas, abriendo ventanas a la calle y haciendo que entre a borbotones aire nuevo, renovador, que remoce la enseñanza y la cultura de los clérigos, que los ponga a nivel y en el plano de las contiendas modernas... sentir an-

sias de que la Iglesia triunfe siempre por sabia y por santa, no acomodarse a la rechifla justificada de los progresistas contra el oscurantismo, la patraña más dañina contra la obra de Cristo... es todo un acto, un heroismo, es llegar a las lindes de un martirio generoso para saciar odiosidades y repulgos de las esfinges y recibir el bautismo de sospecha y de heregía, a trueque de dar así, hasta la sangre, por los altos ideales de una fe religiosa ahondada en el alma.

La vocación científica, que no es la curiosidad natural, que es la afición al estudio, a la lectura; el entusiasmo por la ciencia, el paladeo reflexivo de los frutos de la investigación; que vive en los espíritus que la miman; que no es egoísta, que no quiere honores, ni comodidades, ni intereses, que no sabe de ascensos ni de ventajas en la carrera; la vocación científica haciéndonos caminar por sendas de franca llanura, sin el rodeo misterioso para escalar, sin mérito ni trabajo, alturas de ambición y de pereza. ¡Qué tema más sugestivo y de más sustancia! Y a la vez que entonación para dada, como acorde, allí en donde debe acrisolarse la vocación sacerdotal!

Vivir en la contemplación intelectual es vivir la felicidad del hombre, porque es vivir según lo que en nosotros hay de divino. y es el ideal de la vocación científica; lo demás.. será la añadidura del ciento por uno.

Dominar la inteligencia es ser verdadero señor y dueño, cien codos sobre todos los dominios y señoríos; entregarse a esa vocación del saber es tener virtud, tener generosidad, ser ambicioso por el bien de los demás.

La vocación científica es silenciosa, es recogida. Su alimento escogido está en el libro.

¿Cuál ha de ser la actitud del espíritu para acercarnos al libro y satisfacer en él los empujes de la vocación científica?

Escucha, lector, la briosa y valiente apología de la verdad, que pondrá espanto entre los haraganes que tienen retenida en presa de añohada inquisición la corriente de original y divino ímpetu que en sí lleva la Iglesia, hermoseando las riberas del saber humano insaciable, fecundo, amoroso.

El sentimiento que se adelanta a los fallos de la razón especulativa, sobre todo en problemas que apasionan, habrá puesto en boca de alguien, al ofrecernos un libro, la frase de previa calificación, falta de sentido científico: nos lo habrá calificado de bueno o malo, positivista, racionalista, escolástico.

El sentimiento adelantándose a la lectura, querrá que veamos en él un amigo o un enemigo, un objeto que debe inspirarnos confianza, simpatía, porque sus ecos van a vibrar en nuestro espíritu al unísono de nuestras convicciones, o por el contrario, un escrito impertinente, que desde las primeras líneas, quizá en el título, va a discutir, a negar y hasta ridiculizar nuestras opiniones, que creemos intangibles y muy fundadas.

¿Dejaremos al sentimiento que corra a sus anchas, que se desborde en corrientes de benevolencia y de amor para los unos y de repulsión y desconfianza para los otros? De ninguna manera.

¿Cómo recibiremos, pues, al libro en nuestras manos? Con aquel amor efusivo de San Francisco de Asís, que aun al lobo llamaba hermano; con esa caridad ardiente del misionero, que abraza contra su pecho, al salvaje y al antropófago. Oiganlo bien. Es un amigo, es un colaborador, es una inteligencia hermana que, como nosotros, va persiguiendo las sombras de la verdad.

El señor Gómez Izquierdo da asiento a estas sus hermosas palabras y tonificadoras ideas, en testimonios del mismo Santo Tomás. Ya es hora que en la misma dirección tomista deje libre el paso la interpretación, de cuarta o quinta mano, a la luz de las investigaciones nuevas: ya es hora de hacer leer a Santo Tomás a muchos graves doctores que jamás se tomaron ese trabajo para justificar los dichos y las doctrinas del Maestro.

Y con palabras de Santo Tomás se pide, por los fueros de la investigación científica, la cooperación de todos, la comunicación entre todos los pensadores.

En este punto estamos, defendiéndose como sistema de pura ortodoxia, de seguridad y de adoctrinamiento salvador, que la vocación científica para nuestros estudios eclesiásticos esté amurallada; que se aprendan sólo de oídas cuatro motes, y con ellos y manoseados en hueca oratoria, se libren las batallas del Señor...

¿Cómo se va a intervenir con derecho y con éxito en las discusiones científicas, así, con esa preparación, desconociendo plenamente doctrinas, y asuntos, y métodos? ¡Sin leerse mutuamente, sin ponerse en relación las inteligencias, sin aportar caudales!

«En el camino de la ciencia el que se aisla se condena al olvido y a la muerte por infecundidad y consunción». He aquí un programa entero de resurrección que debiera escribirse a la entrada de los Seminarios y de las Universidades.

Y como comentario a los estériles jeremiacos, el señor Izquierdo, en una mirada de amarga inculpación, hacia la decadencia actual, fustiga y restalla así. ¡Ah, si una parte de lo que se gastó en piedras y ladrillos se hubiera gastado en despertar vocaciones para la ciencia y en levantar bibliotecas, hubiéramos conservado aquella hegemonía del saber que conseguimos plenamente en la centuria de Santo Tomás de Aquino y que duró hasta después del Renacimiento!

Es que aún padecemos enorme flojera de vida interior. Y a la vera de ese decaimiento de la vocación científica, va también la debilitación del sentido, de la virtud ministerial. El oficio imperando sobre el ministerio: el ideal de la vocación puesto fuera de lo que es uncion y don de arriba, en las prebendas y en las ganancias.

Para llegar a tan amargo fondo de realismo hay que desalojar falsas posiciones de eso que llaman prudencia y habilidades. Y asomarse a la verdad y decirla y vocearla. La verdad es la luz.

Por eso el señor Izquierdo anota el hecho de que «desgraciamente aquella hegemonía de la ciencia la hemos perdido, y por haberla perdida no tiene la Iglesia aquellos prestigios en el mundo de los sabios, que le otorgaron con toda justicia los hombres de otras épocas.» Algo de cumplimiento de profecía *«Mi pueblo ha caido en la esclavitud porque no tuvo ciencia.»*

Desde esas alturas de la vocación científica, el señor Izquierdo se dirige a los seminaristas, y les pide que tengan una sola ambición: «el deseo de ser sabios»; aspiración noble y legítima, que de una vez da al traste con la mentida modestia, halagadoramente engendrada por la ociosidad y la vagancia. El deseo de ser sabios y de ser santos; hermosa conjunción que adivinó ya Platón preludiando los ideales del Cristianismo.

Y a partir de aquí, el discurso leído en el Seminario de Granada por el señor Gómez Izquierdo, enfila con los problemas más graves y más hondos en el momento presente por la vida de la Iglesia. ¡Qué delineación de lo que ha de ser el sacerdote! Qué arremetidas a lo que puede encubrir con sombras de industrialismo, de concupiscencias del vivir, lo más soberano que infundió Je-

Editorial Ibèrica, Balmes, 87. - BARCELONA

Obres completes

de l'Il·lm. Sr. Dr.

D. Josep Torras i Bages

Bisbe de Vich

Vuit grans volums de 400 a 500 planes cada un, amb paper luxós i refinadíssima impressió

Preu de l'obra:

Per suscripció, pagament a la bestreta		Acabat el temps de la suscripció l'obra valdrà	
Rústega	Ptes. 35	Rústega	Ptes. 45
Tela.	45	Tela.	» 55

sucristo a sus discípulos, el llamamiento interior, el ser apóstoles!

Atrás los que van buscando en los estudios eclesiásticos la pronta, la fácil colocación, las borlas doctorales que dan aptitud de edicto; paso a los que sienten la vocación científica, a los que quieren adoctrinar a las gentes sencillas y buenas con la enseñanza del Evangelio, que requiere sabiduría y virtud, por ser camino de vida y de esperanza.

Y no va más. Pronto estará impreso el discurso del señor Gómez Izquierdo. Si llega a tiempo, si hay aún aliento y alma, promoverá agitación. Triunfará del vocerío hueco y de fariseísmo y será como una oriención decisiva, salvadora, deseada como algo mesiánico por los que venimos pidiendo a Dios que nos libre de la vacuidad y de la ignorancia, elevadas a prestigio definidor en daño enormísimo para la Iglesia.

MARTÍN D. BERRUETA

(De *El Defensor de Granada*).

MAURA

He aquí un nombre predestinado a la celebridad. Uno de esos nombres, cortos y cortantes, sonoros, de quienes hablaba Guy de Maupassant. Nota violenta que hiere los oídos y queda en las memorias. Grito de combate o himno de triunfo.

Puede decirse de Maura, que la bendición de los fieles le anuncia, y que el rayo de las iras populares le acompaña.

¿Oís ese clamor de muchedumbre? ¿Acentos de pasión, rugidos de ira, transportes de entusiasmo? ¿Silbidos y aclamaciones?

Contemplad ese ondular de pañuelos, que manos blancas agitan. ¡Bella ovación de buen tono, aristocrático homenaje, rítmica canción de entusiasmo de los creyentes!

Pero ved esas otras manos rudas, cómo acarician, siniestras, el mango de la vil navaja. ¡Vivas! robustos y ¡mueras! estentóreos.

Es Maura que pasa...

Odios y amores.

Respetos arriba, y abajo, muy abajo, el puñal de Artal y el browing de Posas.

Nada es vulgar en ese hombre ;todo es estraordinario y grande. Las palabras son hijas de su propia carne. Los hilos de plata de su cabeza blanca. El perfil fino, de prócer moro, o de judío levantino. Señorial el porte. Luz en la mirada y fuego en el verbo ardiente, gesto animado y rítmico, en el que campean sobria elegancia y apuesta gallardía.

Presenciad el desfile de cortejos deslumbrantes con uniformes recamados, vivos colores, con brillar de joyas y esplendor de fausto. Dedos y miradas convergen hacia la barba hebrea.

Desde hace meses, Maura lo llena todo. Su figura destaca sobre todas las figuras, relegadas allá en segundo término del lienzo pintoresco de la burocracia oficial, como episodios secundarios y decorativos...

Nadie acierta a ponerse de acuerdo acerca de ese hombre. ¿Es bueno, es malo? ¿Es el agumento viviente de «locura o santidad?» Duro, cruel, implacable, sanguinario para unos; honrado, dulce, atrayente y bondadoso para otros. Torquemada, el inquisidor, que resucita; Kropotkine que sigue sirviendo a la realeza.

Y, ¡fenómeno sorprendente! los sesudos, los cuerdos, la gente reflexiva del partido, los que fueron amigos de Cánovas, más fiel depositario de la tradición conservadora que de la propia Constitución, los amigos de Silvela, amablemente escépticos, hábiles equilibristas del orden social imperante, incapaces de sacar una piedra de la casa de los satisfechos, le tienen por peligroso, revolucionario de guante blanco, espíritu inquieto, removedor de las entrañas de la sociedad, capaz hasta de socavar el Trono.

Y en cambio, las juventudes, bañadas en la luz naciente de las ideas nuevas, la prefieren, dimisionan a sus correligionarios de ayer, y le levantan triunfante sobre un pedestal de gloria, y mientras la plebe ronca, airada, grita ¡Maura no!, esas avalanchas de mozalbetes, llenos de pasión, desaforados y estridentes como requetés salvajes o jóvenes bárbaros, piden que Maura salga a la escena pública «solo», absolutamente «solo», sin segundas partes ni comparsas.

Es posible que ese hombre tan aborrecido y tan amado, no sea el hombre que creen los que le odian ni tampoco el hombre que pregonan los que le ensalzan.

Hay un inmenso, un colosal equívoco en su personalidad y en su vida. Su nombre está incorporado a todas las grandes reformas democráticas. Su mano moldeadora de leyes y de costumbres públicas, ha liberalizado la obra ascáica de la Restauración. Es en Cuba un precursor de la autonomía, y en Filipinas la Asamblea Nacional tagala rinde justicia a su acción liberadora. Le debe Cataluña el reconocimiento platónico de la unidad espiritual de su personalidad histórica, y con inciertos trazos marca los cauces de su «selfgovernement».

¿Es un conservador? ¿Es un revolucionario?...

Nuestras referencias lejanas, de un hombre eminente—Emilio Castelar,—profundo conocedor del corazón humano, adivinador de gestos, de mirada penetrante, escudriñadora, de la psicología íntima, maestro consumado de las ocultas ciencias, que iluminan el fondo de las cosas y de los hombres, teníalo por uno de los políticos más liberales y demócratas de la monarquía.

«Ese hombre hará la revolución desde arriba», oímos de los labios del gran tribuno, certero en el hallazgo instintivo de la profecía.

¿Pero, cómo no señalar el aspecto paradoxal, el reverso de la medalla de ese temperamento contradictorio, antinomia viviente, civilista convencido en la Academia de Legislación, clerical con terquedad ultramontana defendiendo a Nozaleda, encarnación del espíritu de los frailes, transportado allí al archipiélago para hacer el bien y para hacer el mal, para derramar los efluvios de la caridad cristiana o para mantener los últimos restos del férreo poder de los Borgias; hombre de sentido jurídico frente al militarismo que intriga, mantenedor de los fueros parlamentarios y de la dignidad ministerial al mismo tiempo que dócil, obcecado y ciego por respetos irritantes a la letra de la ley, rubricador de los fallos anacrónicos de los togados con galones?

Quizás no es la hora de juzgarle.

Quizás lo más prudente, lo más justo, es dejar a la historia serena la página clara como la luz definitiva como la posteridad, donde han de fijarse vivos y luminosos los hechos de la vida de Maura.

Quizás sea preferible hoy, en la plena os-

EMPRESA DE POMPES FÚNEBRES
LA EGIPCIA
SOCIETAT ANÒNIMA
La més important d'Espanya-20 sucursals amb telèfon-Central: Pelayo, 44, telèf. 1,113 ♦ Economia. Veritat en els preus
Important: La Egipcia es la única funeraria que posseeix Cambra de Desinfecció, no servint cap artefacte que no sia previament desinfectat.— NOTA: Acurat i ràpid servei tant a la Capital com a fòra.

curidad que la pasión engendra, ver tres siluetas bien dibujadas con claridad de aurora, de cerca vívidas, sin venda en los ojos ni en el juicio engaño: Maura en el Parlamento, «artista»; Maura en el Gobierno, un «carácter»; Maura en su casa, un hombre bueno, la virtud misma, un «santo».

***

No es la justicia a Maura lo que de momento interesa; no es el conocerle a través del error o del acierto lo que importa. Bella, generosa, brillante fragmento de noble prosa periodística, es la apología de Santos Oliver, que, si no convence, conmueve; no es la loa que surge acerada del abrumador contraste de las artísticas perfidias de la pluma de Salvador Canals, hincándose, cruel, en las carnes del intrigante que ha derribado a Maura.

Lo que al país, lo que al Rey, lo que a la pública opinión interesa, es saber si debe gobernar o no gobernar Maura; si glorificará la venganza la gloria de Maura, o si el sacrificio ha de engrandecerle; si ha de ser soberbio o humilde; si ha de cerrar contra el Rey por la Monarquía, o ha de precipitar al Gobierno por represalia.

La injusticia ajena no puede ser nunca, en política, reguladora de la conducta propia. Los partidos no son para los hombres; son instrumentos de gobierno de las naciones. Los hombres necesarios no existen. Los más ilustres pasan y el país queda. El talento y el genio no rendirán nunca por la fuerza las voluntades, ni cambiarán el rumbo del destino.

El caso de Maura, la inmensa injusticia de que se cree víctima, la abominable ingratitud que llena de amargura el alma de los incondicionales, son cosas frecuentes en la historia, casos diarios en la vida pública, bajas inevitables de la gran lucha.

Sin saber por qué, un día Gambetta no puede hablar en su tribuna de Beneville. Las bocas que le aclamaban delirantes, aullan, silban, imitan la voz de toda suerte de animales, el perro, el buey, el asno; y el gran orador sólo puede pronunciar cuatro palabras mal contadas de su exordio.

Constans salva a la República del peligro de Boulanger; acaba con el caballo blanco del general, ídolo de las muchedumbres parisenses, y por recompensa alcanza el ostracismo definitivo.

Dupuy preside un ministerio con acierto, con fortuna para la riqueza nacional de Francia, pero en una revuelta se manchan sus manos de sangre, y Dupuy vacía su amor a la política en un diario modesto, de escasa circulación, que nadie lee.

Es el caso de Méline, el gran protector de la agricultura francesa, el preparador feliz de todos los mejores tratados de comercio. Apenas si puede volver al Parlamento, y no volverá jamás a la presidencia del Consejo.

Con ocho años de desprecio electoral, paga Georges Clemenceau la enorme falta de ser el precursor de «l'entente cordiale».

Y Jules Ferry, que dota a Francia de tres inmensos imperios coloniales, el Annam, Tonkín y Túnez, escucha una tarde, al entrar solo, abandonado de todos los suyos, en el salon de sesiones, el apóstrofe que el «tigre» le lanza al rostro al tomar, sereno, asiento en su escaño: «Voilà le lâche».

No pasarán años sin que el tigre, de presidente del Consejo, Clemenceau al otro lado de la barricada, pronuncie la arenga admirable, la definitiva oración fúnebre del hijo ilustre de los Vosgos.

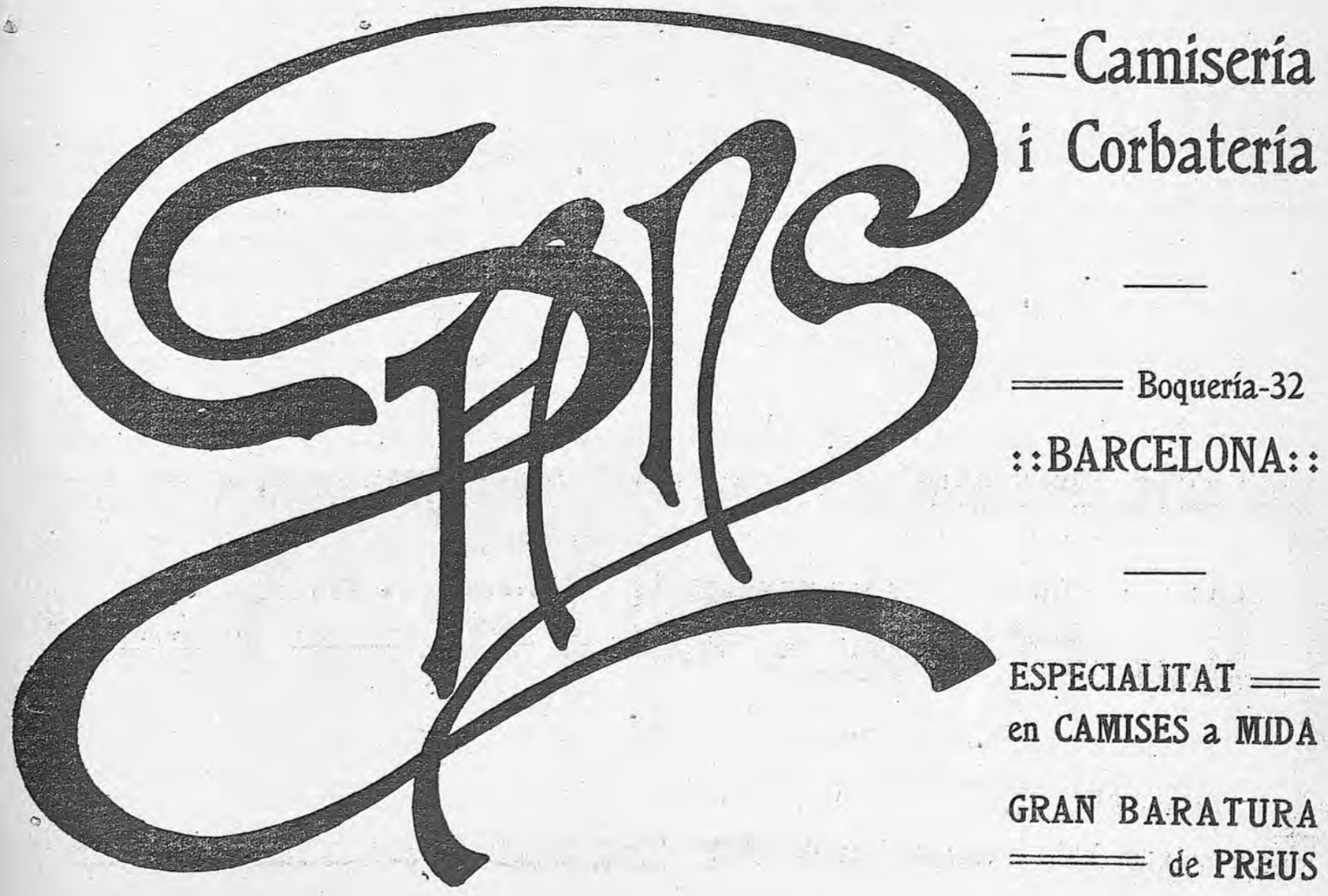
Es el camino que la fatalidad parece señalar a Maura. Es la eterna, la irremediable pequeñez de las grandezas humanas; es la humildad que la vida impone a los poderosos, mostrándoles la puerta tranquila de su casa, esperando allí sentados, con la bondadosa serenidad del justo, que las gentes pasen para ofrecerles, arrepentidas, el desagravio de la verdad y el anticipo de las grandes justicias.

Estudiando la tragedia del Condestable, en aquella inmortal lección de «María la Brava», que ha cantado Marquina, en bien pocos y bien claros y luminosos versos lo ha dicho el poeta:

Castilla «hace» a los hombres.
Y ella los «gasta».

EMILIO JUNOY.
Senador del Reino

(De *El Día Gráfico*).

AIGUES MINERALS NATURALS

de la

SOCIETAT ANÓNIMA

VICHY CATALÁN

Aigues hipertermals, de temperatura 60°, alcalines, bicarbonatat-sòdiques. Sense rival pel **reumatisme**, la **diabetes** i les afeccions del **estómac, fetge, melsa.** Aquestes aigues, de reputació universal, no mes es venen embotellades i les botelles duen tots els distintius ab el nom de la **Societat Anònima Vichy Catalán.** Cridèm la atenció dels consumidors, i molt particularment dels malalts, per tal que no es deixin sorpendre admitint com idèntiques a les nostres aigues d'altres **artificials** que s'ofereixen en aquest mercat amb noms de **fonts imaginaries** que no mes son marques de fábrica **i no fonts de origen.**

DE VENTA A TOTAS PARTS

Administració: RAMBLA de les FLORS - 18-ent.°

LA HISPANO SUIÇA

Fàbrica de Automóbils Espanyola

Obradors a Barcelona:
Carretera de Ribas, 279
(SAGRERA)
Telèfon 8.250

Telegrames i Telefonemes
Automòbiles - BARCELONA

Sucursal a França:
Levallois Perret
(PARIS)

Chassis de turisme de 12/15, 15/20, 30/40 y 45 HP. Els mes ràpits i els mes económics de essencia i neumátics.

Chassis per ómnibus i camions, 15/20 y 30/40 HP. Pera transport de passatgers, servei de col·legis i d'hotels i ambulancies sanitaries.

Per transports de 1 ½ i de 3 tonelades i servei de correus.

Grupes marins, de 6, 15 i 30 HP.

Per canots de recreu, transports de passatgers, serveis de práctics de ports salvament de náufregs i auxiliars de barco de pesca.

VIUDA DE

JOSEP RIBAS

MOBILIARIS DE LUXE
EN ESTILS CLÁSSICS I MODERNS

INTERIORS COMPLETS

SECCIÓ COMERCIAL
MOBILIARIS
EXTRAORDINARIAMENT BARATOS

METAL-LISTERÍA i LÁMPARAS

OBJECTES D'ART

PARQUETS PLEGABLES (PATENTATS)

Despatx: Plaça de Catalunya, 7
Magatsèms i Obradors: Consell de Cent, núm. 327

Obra nova
(Publicació de la Lliga Regionalista)

LES MANCOMUNITATS

Antecedents
La Mancomunitat Catalana
Lley de Mancomunitats
Preu: 50 céntims
De venda en les llibreries y quiosces

AGUA

MINERO : MEDICINAL
NATURAL : PURGANTE

RUBINAT-LLORACH

Recomendada por las Academias de Medicina de Paris y Barcelona, etc., etc.

DIPLOMAS Y MEDALLAS DE ORO

PURGANTE SIN RIVAL EN EL MUNDO

Combate eficazmente la constipación pertinaz del vientre, infartos crónicos del hígado y bazo, obstrucciones viscerales, desórdenes funcionales del estómago é intestinos, calenturas, depósitos biliosos, calenturas tifoideas, congestiones cerebrales, afecciones herpéticas, fiebre amarilla, escrófulas, obesidad (gordura); NO EXIGE REGIMEN NINGUNO.—Como garantía de legitimidad, exigir siempre en cada frasco la firma y rúbrica del **Dr. Llorach,** con el escudo encarnado y etiqueta amarilla. Desconfiar de imitaciones y substituciones.

VÉNDESE EN FARMACIAS, DROGUERÍAS Y DEPÓSITOS DE AGUAS MINERALES

Administración: Calle Cortes, 648 - BARCELONA

Nadie debe estar en su casa sin una botella de agua **Rubinat - Llorach**

Establiment Tipogràfic de J. VIVES - Carrer de Muntané, 22 BARCELONA